

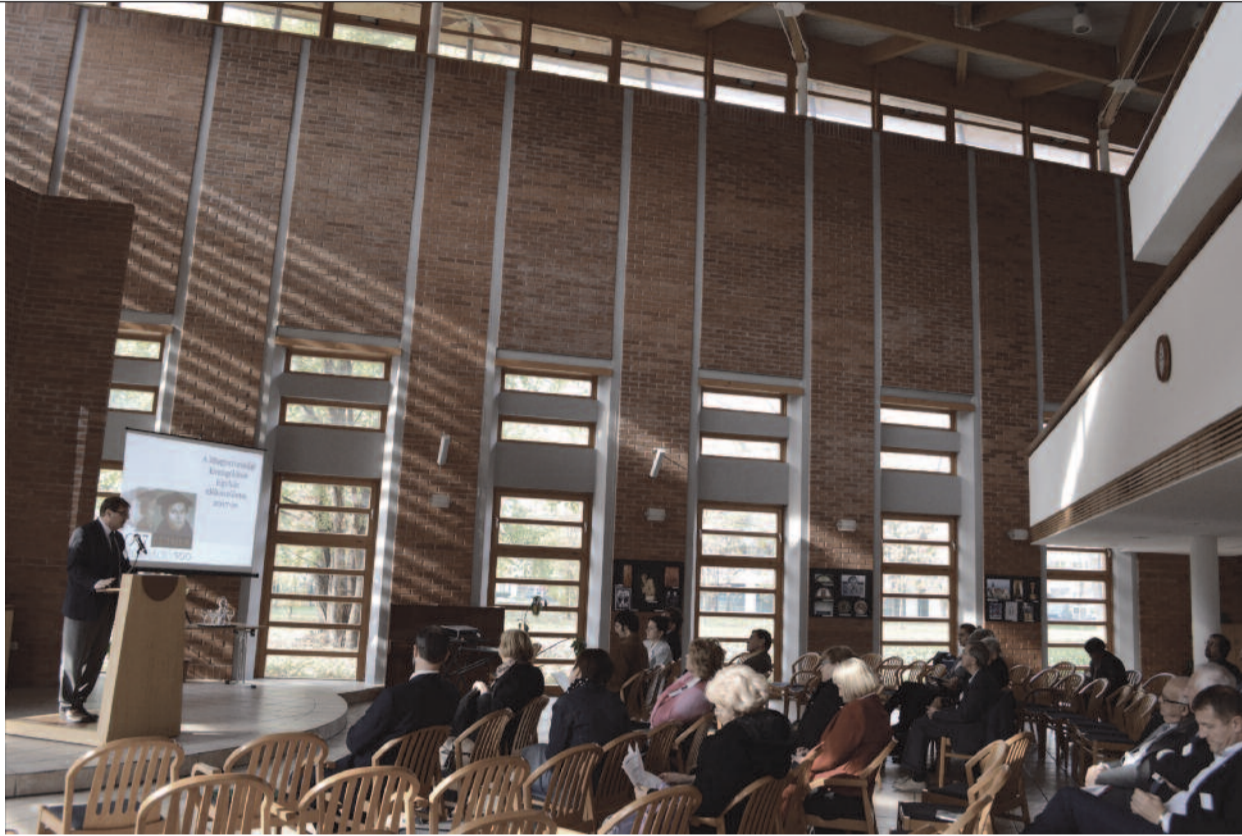

„A német lutheránusok körében zajló folyamat tükröt tart elénk. Ebben pedig meglátjuk deficitjeinket és tennivalóinkat. Azt hiszem, az elmúlt években nem tettünk meg mindent, hogy a reformáció egyházai a szükséges és lehetséges együttműködésben éljenek.”
Össznémet evangélikus zsinat ► 4. oldal

„A magyar szentről, Szent Erzsébetről elnevezett kápolna nem az egyetlen keresztény gyülekezeti hely török Cipruson, Kyreniában anglikán és evangélikus, Famagustában evangélikus templom szolgálja a híveket.”
Kereszt a félhold árnyékában ► 5. oldal

„A konferencia talán provokatív kérdése mindehhez: »Mit jelent a Krisztus-követés kihívása egy közösség számára az étkezősasztaltól az Úr asztaláig?«”
A tudomány ünnepe az EHE-n ► 6–7. oldal

A hit nemzetmegtartó ereje ► 4. oldal
300. születésnap Nemescsón ► 9. oldal
Hozzászólás a liturgiai vitához ► 10. oldal
Evangélikus íjász világbajnok ► 14. oldal
A rövid valóságnak ► 15. oldal
Országos iskolai szakmai nap ► 15. oldal

GALAMBOS ADÁM FELVÉTELE

Állhatatos munka – és a gyümölcsei

► Felgyorsultak az események az evangélikus gyűjtmenyügy körül. A Deák téri Insula Lutheranát, ebből következően az egyik legfontosabb evangélikus gyűjtmeny, az Evangélikus Országos Múzeumot (EOM) is segíti az a kormányzati támogatás, amelyről október 31-én ünnepélyes keretek között állapodott meg Orbán Viktor miniszterelnök és Gáncs Péter, egyházunk elnök-püspöke. A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjtmenyi Tanácsa konferenciát és továbbképzést szervezett a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában. A november 8–9-i rendezvényen nemcsak a három legfontosabb evangélikus országos közgyűjtmeny – a múzeum mellett az Evangélikus Országos Levéltár (EOL) és az Evangélikus Országos Könyvtár (EOK) – munkatársai vettek részt, hanem megszólaltak a vidéki szakgyűjtmenyek dolgozói, az egyházmegyei gyűjtmenyi megbízottak, illetve egyházunk mindhárom püspöke és országos felügyelője is. Előadást tartott továbbá az Emberi Erőforrások Minisztériuma két illetékes főosztályának vezetője.

A november 8-i első szekció vezetője, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója, dr. Harmati Béla László az egyházi és állami támogatás jelentőségéről és az evangélikus gyűjtmenyek sokszínűségéről beszélt.

Kovács Eleonóra, a Gyűjtmenyi Tanács elnöke lendületes összefoglalójában hangsúlyozta: szemlélet- és léptékváltásra van szükség a gyűjtmenyügy területén. A fejlődéshez, gyarapodáshoz elengedhetetlen a szakszerűség, korszerűség, a gyűjtmenyi anyagok kutathatósága, a biztonságos őrzés és az egységes szakmai alapelvek. A gyűjtmenyügy „rendbetétele” kötelezettség és lehetőség egyaránt. Első lépésben össze kell gyűjteni és láthatóvá kell tenni mindazt, ami megoldásra vár – fog-

lalta össze a fő célokat a konferencia ötletgazdája, és önkéntességre, szolidaritásra hívta, bátorította a hallgatóságot. (E területtől szerencsére nem idegen az önkéntesség, hiszen az egyházmegyei gyűjtmenyi megbízottak rendre díjazás nélkül, munkájuk mellett látják el ezeket a közhasznú feladatokat.)

Püspökeink a gyűjtmenyügyről
Gáncs Péter elnök-püspök, utalva a kormánnyal történt, reformáció ünnepe szerződés-kötésre, hangsúlyozta: jó hátszéllel kezdhetnek a konferenciának. Az állami támogatás egyik kedvezményezettje ugyanis egyházunk gyűjtmenyi munkája, s ez nem mondható véletlennek. A püspök azt a részt idézte Orbán Viktor beszédéből, amelyben a miniszterelnök egyházunk kulturális értékeit őrző és gyarapító tevékenységéről szólt. Már csak azért is fontos a megbecsülés, hogy aztán ezeket az értékeket meg lehessen osztani másokkal is.

► Folytatás a 8. oldalon

Communicare necesse est

► A hajózás szükségességét hangsúlyozó ókori igazság, a „Navigare necesse est” egyik 21. századi megfelelőjét mutatta be előadásában Várhelyi Endre médiakutató a múlt hét végén megtartott felügyelői értekezleten: „Communicare necesse est”, vagyis kommunikálni kell. Ilyen beszélgetésre, együtt gondolkodásra hívta Pröhle Gergely országos felügyelő Révfülöpre a gyülekezetek, egyházkerületek és megyék felügyelőit. Nagy szükség van arra, hogy még teljesebb legyen az egyetértés, a konszenzus, sőt a konkordancia, vagyis a teljes összhang, a szívek harmóniája.

Sokan jöttek a hívó szóra az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központba: a november 11–13. között megtartott tanácskozáson mintegy ötvenen gyűltek egybe. Voltak, akik péntek este érkeztek, de nem maradhattak a hétvégére; voltak, akik szombaton, s

voltak – ők a legtöbben –, akik mindhárom napon részt vettek a vitákban, hallgatták az előadókat, és az áhitatokból épülve hangolták magukat a közös munkálkodásra.

A fő téma az volt, hogy milyen eredményekkel és tanulságokkal járt

► Folytatás a 13. oldalon

Derűs bizonyosság

■ PRÖHLE GERGELY

A felügyelők idei országos konferenciája igyekezett összekötni a múltat a jövővel. A pénteki nyitónap estéjén Fabiny püspök úr a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának előkészületeiről beszélt, előadása végén a készülő Luther-rajzfilm egy epizódját is megnézhetjük. A közelgő évforduló tudatosítása azért is fontos, mert az előkészületek során szükségünk van mindannak összesítésére, ami a saját evangélikus keresztény hitünk és öntudatunk megerősítését segíti, ugyanakkor a külvilág számára is üzenetet hordoz, egyházunk jobb megismerését is szolgálja.

Ki kell hát lépnünk a világ elé, s nem pusztán az ötszáz éves leltár megvonásával, nemcsak a kultúr-történeti összefüggések ismertetésével, hanem annak a színes hiteletnek a bemutatásával is, amely helyi, gyülekezeti szinten sem velünk élő anakronizmusként, hanem vonzó, nyitott, hívó közösségeként jeleníti meg egyházunkat.

Nem újdonság, hogy a hivatalos program minden konferencián csak részben kulcsa a sikernek. A nemes hagyományokhoz híven Révfülöpon természetesen ezúttal sem maradt el a programot követő baráti beszélgetés, kiegészülve az ország minden részéből s persze a felügyelői kamarából és pincékből érkezett ételekkel, italokkal, melyek néhány jó torkú felügyelőnk dalos kedvét is meghozták.

E vidám együttlétből visszatérve emeleti szobám csendes magányába, szokás szerint még egy pillantást vettem a nagyvilág híreire. A Fülöpszigeteki forgószél szörnyűsége és a lehallgatási botrány újabb fordulatai mellett arról is értesülhettem, hogy az egyházak támogatása tovább nő. Nem kétséges, hogy a vatikáni megállapodás módosítása számunkra is előnyökkel jár, ugyanakkor mindig tartok attól, hogy az elvilágiasodott többség e hírek hallatán nem érzelkel más, mint hogy az adójukból „már megint a papokat pénzelik”. Aki ismeri a részleteket, az persze tudja, hogy nem ez a helyzet, de mégis, inkább káros, ha az egyházakkal kapcsolatban általában az anyagiak kerülnek elő.

Ezen merengve azonban kicsit lejjebb görgettem az internetes oldalt, és megakadt a szemem a dokumentumfilm-fesztivál hirdetésén, mely – ki tudja, milyen megfontolásból – „Evangélikus family” címmel harangozta be az aznap esti aktuális filmet. A csatolt, kicsit homályos fényképen egy Luther-kabátos ember, mellette négy női alak – nem volt nehéz felismerni, hogy a képen Keveházi László evangélikus lelkész és családja látható.

„Evangélikus family” – ha ez az újmagyar blikkfang kell a sikerhez, ám legyen, de voltaképp mindegy is: Erdélyi János filmje olyan szépen, okosan, jó ritmusban mutatja be a

Keveházi család s ezáltal egyházunk életét a 20. század negyvenes éveitől napjainkig, hogy aki kósza hírkeresőként téved az internetes oldalra, az legalább annyira lebilincselve nézi végig a közel egyórás filmet, mint aki az esti püspöki előadás és felügyelőtársai vidám társaságából nyugovóra térvé ül a képernyő elé.

A film tavaly készült, itt-ott már vetítették, ám az egyik legolvasottabb hazai internetes oldalon posztolva most kapott igazán nagy nyilvánosságot.

Másnap este – bár a technika örököseinek munkája nyomán csak töredékesen – felügyelői körben is levetítették a filmet. S ezáltal mindaz, amiről aznap szó esett, egészen új megvilágításba került. Mert természetesen az egyszerűlékos kampányunk üzenete s az ennek nyomán befolyó összeg nagysága vagy a pályázati rendszer lehetőségeinek bemutatása önmagában nagyon profán témának tűnik, még akkor is, ha a kampány felelőse, Horváth-Bolla Zsuzsanna lelkészként is vagy a kiváló pályázati szakember, Buday-Malik Adrienn lelkészfeleségként is nagyon hitelesen, egyháziisan szól. Ám a gyakorlatias felügyelői munka csak akkor kap értelmet, ha hasonlóan odaadó és hiteles lelkézi munkát egészít ki, mint amilyen a Keveházi házaspárról szóló filmből is megismerhetünk.

Haba Gábor felügyelőtársunk és Várhelyi Endre médiaszakértő tolmácsolásában megismerhetjük azt a környezetet, amelyben egyházunknak manapság meg kell jelennie, fel kell vennie a versenyt más üzenetekkel. A rémisztő tévénézési szokások láttán nem nyugodhattunk meg a magyar társadalom általános állapotával kapcsolatban. Ugyanakkor fontos igényként fogalmazódott meg, hogy erősítsük meg mind országos, mind helyi szinten nyilvános megjelenésünk evangélikus jellegét, hogy – kampányszlogenünket idézve – ne csak teljes, de lutheránus is legyen az a mosoly.

S persze, miközben szorgalmasan pályázunk, építünk, pénzt gyűjtünk, elszámolunk, adminisztrálunk, hálózatot építünk, újra és újra kiderül, hogy az emberi elszánás kevés. Saját tehetetlenségünk, cinizmusunk, kimerültségünk, esetleg túlzott önhittségünk, magabiztosságunk leküzdéséhez a kegyelemnek az a derűs bizonyossága is szükséges, amely a Keveházi házaspárról szóló filmből is árad. Ha sokan látják, még a legpogányabb környezetben sem kell aggodnunk egyházunk megjelenésének fogadtatása miatt.

De ha mi magunk képesek lennénk e derűs bizonyosság átadására, talán még többen is lehetnénk. Klári néni, Laci bácsi, köszönjük!

A szerző egyházunk országos felügyelője, a Kültügyi Minisztérium helyettes

Felújították a felsőnáni templom toronysüvegét

Jézus Krisztus mondja: „*Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötéttségben, hanem övé lesz az élet világossága.*” (Jn 8,12) Ezzel az igével hívogatott hálaadó istentiszteletre november második szombatján *Sefcsik Zoltán*, a Szekszárd és Környéke Társult Evangélikus Egyházközség lelkesze Felsőnánára.

Az országos egyház, a Tolna-Barányai Egyházmegye, a Tarr Kft., a Paksi Atomerőmű és a Felsőnána Jö-

vője Alapítványon keresztül a helyi lakosság összefogásával közel tízenötmillió forintból sikerült felújítani a – 18. század végén német evangélikus telepesek által épített és a helység hányatott történelme során vesztélyesen leromlott állapotú – templom toronysüvegét. A közel egy évig tartó munka befejeztét hálaadó istentiszteleten ünnepelték meg, melyen *Gáncs Péter* püspök hirdette az igét.

■ KISS TAMÁS

CSÁKI ISTVÁN FELVÉTELE

Átadták a Szezhlo-ösztöndíjakat

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban november 11-én ötödik alkalommal osztották ki a Szezhlo Gábor-ösztöndíjakat egyházi középiskolában tanuló, kimagasló tanulmányi eredményt elért evangélikus diákoknak.

Az ország különböző pontjairól érkezett ösztöndíjasokat *Bencze András*, a Szezhlo Bizottság elnöke köszöntötte. Az elnök beszédében utalt arra, hogy az ösztöndíjat *Próhla Gergely* országos felügyelő kezdeményezésére öt éve, *Szezhlo Gábor* századik születésnapján hozták létre. „A díj lényege, hogy olyan evangélikus diákokat segítsünk, akiknek

tanulmányi eredményei jelzik, hogy kimagasló tehetségei, mégis rászorulnak a támogatásra. Ez a díj reménységünk szerint kifejezi azt a szellemi közösséget, melyet Szezhlo Gábor is képviselt” – fogalmazott *Bencze András*.

Idén tizenhárom iskolából összesen kilencvenegy tanuló kért ösztöndíjat, közülük hatvankettőnek a pályázatát fogadta el a bizottság. A nyertesek zömmel laptoppal gazdagodtak; sokan nyelvtanfolyamhoz, tanulmányúthoz, mások kollégiumi elhelyezéshez kaptak támogatást.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Megszépült hajlék Tárnokrétiben

Megújult a tárnokréti templom külseje. A november 10-én, vasárnap tartott ünnepi hálaadó istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában a gyülekezet helyettes lelkesze, *Tubán József* mellett *Kiss Miklós* győr-mosoni esperes, valamint a szomszédos Lébényi lelkesze, *Koháry Ferenc* szolgált.

A meghívón és az épület bejáratánál elhelyezett táblán is szereplő ige, 3Móz 26,11–12 alapján tartott prédikációjában a püspök három kérdést tett fel a jelenlévőknek: Mitől templom a templom? Mitől lesz hajlék a templom? Mitől lehetünk Isten népe? A helyet használat közben maga a jelen lévő Isten teszi templommá, az ő hajlékává – hangsúlyozta *Szemerei János*. „A megszólított közösség attól lesz Isten népévé, ha bekapcsolódik az ő hűségébe. Ez a templom is jele annak, hogy igéjével, főként hajlójá irgalmával hozzátok is közel akar kerülni, a ti életetek is formálni akarja az Isten” – emelte ki a püspök.

Az úrvacsorás alkalmat követően a helyi lelkesz megköszönte a kivitelezőket, a műszaki ellenőrt, valamint a felújítás motorjának számító *Jerger Frigyesné* munkáját. Ezek után jóki-

ADAMI MÁRIA FELVÉTELE

vában elmondta: nem a látvány kedvéért újították fel a templomot, hanem azért, hogy az egyház Ura előtt helyen tudja fogadni övét.

A hálaadó ünnepet szeretetvendégség zárta a művelődési házban.

■ AM

Lutheránus identitás és protestáns összetartozás

Össznémet evangélikus zsinat – tanulságokkal

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Együtt vagy vállvetve? Egységben vagy összetartásban? Ezek a kérdések foglalkoztattak már akkor, amikor készültem az útra. Német protestáns testvéreink igen sok energiát fordítanak arra, hogy az érintett tag egyházak és egyházi szövetségek tisztazzák egymáshoz való viszonyukat teológiai, strukturális és gyakorlati szempontból egyaránt. Vajon távolodik, közeledik, netán egyesül-e három egyházi szövetség, a lutheránus, az uniált és az egyesített?

A Németországi Egyesült Evangélikus-Lutheránus Egyház (VELKD) évenként esedékes zsinati tanácskozása november 7-én ült össze Düsseldorfban. Kérdések sorával a szívemben ültem be a két és fél napos ülésre. Ha választ nem kaptam is kérdéseimre – hiszen egy folyamat bizonyos szakaszában voltam részese az együtt gondolkodásnak –, nagyon sokat tanulhattam a hallottakból és megtapasztaltakból.

Természetesen lehetne sokféle részletkérdésről, kevésbé hangsúlyos témáról is szólni az üléssel kapcsolatban. Ilyeneket is érintett a VELKD generális zsinata. Most azonban egyre: a német evangélikus közösségre próbálok koncentrálni. Az egyház nagy egészében a nemzetközi kapcsolatok éppen arra valók, hogy tanuljunk egymástól. Hogy egymás hite által erősödjünk, egymás tapasztalataiból gazdagodjunk, egymás hibái segítsenek jól dönteni, egymás örömei biztassanak, ha a saját gondjaink a fejünkre nőnek.

Mit tanulhatunk német testvéreinktől, illetve testvéreinkkel együtt? (Nem biztos, hogy ezek új tantárgyak, újszerű felfedezések, de az ismétlés – tudjuk – a tudás anyja. Az egyházban is.) Például azt, hogy foglalkoznunk szükséges a megszokott testvéregyházi kapcsolatainkkal. Nem elég tudni egymásról, nem elég informálódni a másiktól, komolyan kell venni, meg kell erősíteni, ha kell, újra kell fogalmazni a kapcsolatainkat. Ezt azonban csak komoly teológiai háttérrel és tudatos párbeszéddel lehet megtenni. Azt hiszem, a német lutheránusok körében zajló folyamat tükröt tart elénk. Ebben pedig meglátjuk deficitjeinket és tennivalóinkat.

Azt hiszem, az elmúlt években nem tettünk meg mindent, hogy a reformáció egyházai a szükséges és lehetséges együttműködésben éljenek.

Tanulság volt számomra, hogy az egyházszervezetet csupán technikaként szabad értelmezni. A hitélet, az evangéliumhirdetés technikájaként. Ez a gondolkodásmód segíthet elkerülni a szervezet túlértékelését, de alábecsülését is.

A német zsinat arra is emlékeztetett, hogy a teológia és a struktúra nem játszható ki egymással szemben, de a sorrend fontos. Először teológia, és abból következik a struktúra. Nem jó vagy kevésbé jó ötletekkel létrehozott szervezetet kell megideologizálnunk, hanem a teológia (Istenről szóló beszéd!) alapján kell felépítenünk egyházi struktúránkat.

Hazai egyháztörténetünk során sokszor felcseréltük a sorrendet, máskor pedig egészségtelenül eltolódtak az arányok. Ezért a felekezetünkön belüli szervezeti tisztázásban éppen úgy, mint a felekezetek közötti

szövetség jó működésének alapja az, hogy minden szinten: az egyházvezetésben, az operatív testületekben, a lelkesek között és a bázison (a gyülekezetekben) párhuzamosan zajlik az együtt gondolkodás. Ennek eredményét aztán a közösség kincsévé teszik. Bár német hitsorsosaink ezt megszábotott formák között, a tőlük megszokott pontossággal végzik, mégsem érzi az ember művinek vagy erőltetettnek. S ezt az együtt gondolkodás természetes igénye és gyakorlata adja.

A lutheránus egyháztest és a protestáns egyházközség kapcsolata ezért – a legújabbban elfogadott modell szerint – minőségi együttműködés konfessionális szövetségben.

A leuenbergi konkordia megszűlésének negyvenedik évfordulója kapcsán Magyarországon is ismételtén témává kell, hogy legyen a protestáns testvéregyházak kapcsolata. Egyházunk vezető testületei foglalkoznak a kérdéssel, várhatóan a zsinat ősi ülészakája is napirendre tűzi a témát. Ehhez nyújthat segítséget

FORRÁS: EKD

munka és az egymáshoz való kapcsolat kérdésében is a kiindulópont a teológiai alapállás megfogalmazása, majd erre építve jöhetnek a gyakorlati lépések.

Német lutheránus testvéreink arra is példát adtak, hogy mit jelent az együtt gondolkodás minden szinten. Az önálló lutheránus közösség megmaradásának és a különböző protestáns teológiai gondolkodást és kegyességi gyakorlatokat képviselő egyház-

a német lutheránizmus tapasztalata és kimunkált „kapcsolati modellje”.

A most már az ökumené egészében klasszikussá vált egyházmodell nem kevésbé alkalmazható a protestáns belső ökumenében is: egység az elismert sokszínűségben, egység a megbékélt sokszínűségben...

A szerző egyházunk zsinatának lelkesze elnöke

A hit nemzetmegtartó ereje

KÉSZ-kongresszus a Parlamentben

Országos kongresszust tartott a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) november 9-én a Parlament felsőházi termében. A *hit nemzetmegtartó ereje* című rendezvényen elhangzott megnyitóbeszédében *Kövér László*, az Országgyűlés elnöke kiemelte: a keresztény ember „az élet teljességét keresi”, nemcsak szabadságot, hanem felelősséget is, nemcsak érvényesülést, hanem szolgálatot is keres, nemcsak az egyén boldogulásáért, hanem a közösség előrehaladásáért is dolgozik.

Fabiny Tamás evangélikus püspök beszédében hangsúlyozta: a protestantizmus nem a tiltakozást jelenti, hanem azt, hogy Isten igéje mellett tanúskodnak az ezt valló hívek. Felidézte *Bol-*

dog II. János Pál pápa mondását, miszerint *Luther Márton*, a reformáció egyik elindítója „közös atyánk a hitben”. Az evangélikus püspök arról szökölt, hogy „mi a nyilvánosság emberei kell legyünk”, hogy megismerjék az emberek a hitet. A rendszerváltozással eljött a lehetőség, hogy az egyház „kilépjen a sekrestyéből”. Mint mondta, a közéleti kereszténységet támogatni kell, tehát kinek-kinek a maga területén vállalnia kell keresztény hitét.

Beszédet mondott *Ternyák Csaba* egri érsek, aki *Szent István* király örökségét méltatta, s megjegyezte, hogy ma az ősi pogányság szellemisége erősödik. Hozzáfűzte, hogy „újonnan kitalált kultuszokat próbálnak

bevezetni”, amelyeket úgy állítanak be, mint a magyarság ősi vallását.

Osztie Zoltán plébános, a KÉSZ elnöke köszönetet mondott a kormány számára azért, hogy az alkotmány védi a házasság intézményét, amely férfi és nő életközösségét jelenti, valamint védi a családot is mint „a nemzet fennmaradásának alapját”.

Német László nagybecskereki püspök arról beszélt, hogy a szerb állam bevezette a kötelezően választható hittant 2001-ben, a katolikus és református hittan pedig a Vajdaságban jellemzően magyarul zajlik, mert az ezekhez a felekezetekhez tartozók rendszerint magyarok.

▶ MTI

Kereszt a félhold árnyékában

► **Harminc éve, 1983. november 16-án kiáltották ki az Észak-ciprusi Török Köztársaságot. Az etnikai zavargásokat követő katalizma szinte minden családot érintett, a háború legnagyobb vesztesei mégis a keresztények lettek. Romos templomok, Isten házába zárt ikonmúzeumok idézik az egykor virágzó hitéletet.**

Ciprus szigetén a történelem során a görögök és a törökök hol összhangban, hol viszályok közt éltek egymás mellett. Az oszmán uralmat megdöntő angolok a megosztásra törekedtek, s a világhatalom e politikája tökéletesen sikerült. A függetlenség kivívása után a görögök az anyaországgal való egyesülést tűzték ki céljukul, ennek következtében a hatvanas évek elején egyre sűrűsödtek a fegyveres konfliktusok.

1974-ben elszabadult a pokol: a görög unionisták megdöntötték a ciprusi vezető, *Makariosz* érsek uralmát. Az Európa egyik legnagyobb hadseregével rendelkező Törökország ezt nem nézte tétlenül, elfoglalta a sziget északi részét, a teljes terület 36%-át (az 1960-as népszámlálás adatai alapján a török lakosság aránya 18% volt), és harminc éve, 1983. november 16-án kikiáltotta az Észak-ciprusi Török Köztársaságot. A háború kárvallottai leginkább a görög ciprióták voltak, kétszáz ezren hagyták el lakhelyüket.

– Az 1974-es háború nemcsak a görögöket sújtotta, a déli, görög többségű részen is voltak etnikai tisztogatások – idézi a történelmet *Szűcs Angé-*

ben (Kyrenia, Kerüinea) volt. Szorgalmas turista módjára feleségemmel megtekintettük a velencei erődöt, séáltunk a középkori köveken. A szomorú múlttal a Mihály arkangyalnak szentelt templomban szembesültünk: az egykori szent hely ma ikonmúzeumként várja a látogatókat. Ha idevetődnek az egykori görög hívek, jegyet válthatnak, s tikkettel kezükben tekinthetik meg őseik imahelyét.

Vasárnap egy érdekes hungarikumra leltünk: a magyarországi *Szent Erzsébet*-ről elnevezett templomba mehettünk misére.

– A középkori templom a kereszt-háborúkban épült kastély kápolnája volt – avatott be a kápolna történetébe *Garret Edmunds* ferences atya, a Jeruzsálemi Latin Patriarchátus helynöke. – Eredetileg más helyen állt, de amikor a földtulajdonosok a birtokot átadták a katolikus egyháznak, a kápolnát körül köre lebontották, és Kyreniában építették fel újra. Mintegy hetven-nyolcvan éve ez a kis szent hely szolgálja a római katolikus közösséget. Eredetileg a plébániát fenntartó ferencesek havonta egyszer jártak ide, de mostanra a közösség megnőtt, és már minden vasárnap tartunk szentmisét. A hívek összetétele igen heterogén. Sok európai lakik itt, főleg nyugdíjasok, akiket az olcsóbb megélhetés vonzott Ciprusra. Számos, a helyi egyetemen tanuló afrikai diák is tagja a gyülekezetnek, mások még messzebből, például a Fülöp-szigetéről, Indiából, Srí Lankáról jöttek dolgozni a szigetre.

A magyar szentről elnevezett kápolna nem az egyetlen keresztény gyülekezeti hely török Cipruson, Kyreniában anglikán és evangélikus,

Szent Miklós-templom

potikus uralkodó nem örökölte édesanyja jámborságát, dicstelen szerepe volt a történelemben. Uralmának megőrzése érdekében nem válogatott az eszközökben; Bizánccal is szembeállt, mégpedig sikerrel.

De a jegenyefák nem nőnek az égig: amikor kereszties vitézek hajója vetődött a partra, rosszul tette, hogy a hajótörötteket bebörtönözte, ez lett a veszteség. Rossz emlékü uralmát *Oroszlánszívű Richárd* döntötte meg a szigeten. Szíriába száműzték, végül a kis-ázsiai Ikónionban, a mai Konyában fejezte be életét. A bizánci építészeti emlékei viszont az egész sziget területén megmaradtak.

Észak-Ciprus leginkább múltidéző városa Famagusta s a tőle északra fekvő romváros, Szalamisz. *II. Ptolemaiosz*, a *Ptolemaidák* második sarja alapította. Szalamisz nevével a Bibliában az *Apostolok cselekedeteiben* találkozunk: „Ők tehát a Szentlélektől küldve lementek Szeleukiába, onnan pedig elhajóztak Ciprusba. Amikor Szalamiszba értek, hirdették az Isten igéjét a zsidók zsinagógáiban.” (ApCsel 13,4–5a)

Pál első apostoli útján Barnabás volt a kísérője. Később elváltak útjaik, *Szent Barnabás* a szigeten halt vértanúhalált: Szalamisz mellett köveztek meg. Sírja az idők folyamán feledésbe merült, mígnem az 5. században egy csodás álmot követően letek rá örök nyughelyére. A sír felett templom épült, s hamar zarándokhelyé vált. A kolostor ma is áll, szerepét veszítve múzeumként várja a betérőket. Az út másik oldalán már az ókori Szalamisz romjai láthatók. Az ódon kövek között sétálva egy nagy alapterületű bizánci katedrális oszlopsora tűnik elénk, *Szent Barnabás* tiszteletének bizánci emlékeként.

Afrodité és a szerelem szigetének nyugati pontja az irodalomba s a zenetörténetbe is bevonult: a Szalamisztól délre fekvő Famagustában játszódik *Shakespeare* drámája – s a történet alapján írt Verdi-opera –, az *Othello*. E falak között imádkozott *Desdemona*, mielőtt a féltékeny velencei mór megfojtotta. A város őrzi a velencei emlékeket, s az erődrendszer is a köztársaság építészeti dicsérei.

Egykori leírások szerint félezer templom állott a város falai között. Minden bizonnyal túlzott a szám, de ma is felkereshetünk több tucat szakrális helyet. A legmaradandóbbakat a Lusignan-dinasztia idején alkották; a francia gotika legszebb hagyományait

honosították meg a szigeten. A városközpont felé haladva megcsodálhatjuk a romjaiban is fenséges *Szent Simeon*- és *Szent György*-templomot.

Szent Erzsébet-templom

Az igazi kincset a Szent Miklós-katedrálisban leli meg a látogató, a 13. századi, háromhajós templom lenyűgöző mesterműve. Ma *Lala Musztafa* mecsetjeként szolgál, tornyából kinövő minaret jelzi funkciójának változását. Belülről szépen felújították, s egy kedves templomszolga készségesen megmutatja az utolsó famagustai püspök sírját. Más emlék már nem utal a dicső múltra, hiszen a keresztény relikviákat a 16. században kidozták, a freskókat lemáztolták.

A képrombolás alól egy kivétel van: szinte csoda, hogy a város szíriai negyedében fekvő, 14. században épült örmény templom falán megmaradtak a freskók. A világ is felfigyelt e kincsekre, s restaurálását a World Monuments Fund és a szingapúri Nanyang Műszaki Egyetem támogatja. Ottlétünkön egy német és egy amerikai kutató tisztogatta a falakat, és a helyhez illő keresztényi türelemmel válaszoltak kérdéseinkre.

Szent András-templom

A sokat megélt sziget sorsát a legkeletibb földnyelven épült *Szent András*-kolostor jelképezi. A Karpaz félsziget érintetlen vidékén, természet-

védelmi területen autózva lehet megközelíteni. Mikor filmünket forgattuk, romos templomok szegélyezték az oda vezető utat. Mára ezeket

ugyan felújították, de javarészt zárva vannak, s csak a tájat szépítik. A kolostor a görög ciprióták legkedvesebb zarándokhelye, csodatevő forrása miatt „a ciprusi Lourdes” elnevezéssel is illetik. Noha kivételesen megőrizte szakrális jellegét, mára legfeljebb idegenforgalmi látványosságként kezelik. Érkezésünkkor az alkonyati zsolozsmát (vecsernyét) csupán három hívó mondta, közben vakuk villantak, s a turisták kuriózumként bámulták az imádkozókat. A sokat látott szent hely skanzenként emlékeztet a keresztény múltra.

Utunkat a Kyrenia melletti domboldalon épült festői *Bellapais* apátságban fejezzük be. A kolostor a leglátogatottabb észak-ciprusi turistahely, melynek szintén inkább a környezete vonzza az idegeneket. Neve is kifejező: a Lusignan-korból, az *Abbaye de la Paix* kifejezésből ered, amelynek jelentése: a béke apátsága. Talán az évezredek hányattatásai s a békétlen harminc

esztendő után e megnyugvásra lenne szüksége Ciprus lakosainak és a sziget kereszténységének.

■ DR. CSERMÁK ZOLTÁN

Mise a Szent Erzsébet-templomban

la, aki török férjével Észak-Cipruson él. – Tragikus példa erre a férjem családja, amely több generáció óta Páfoszban lakott. Nekik ugyanúgy ott kellett hagyniuk teljes vagyonukat, mint a görög menekülteknek, és az északi részre telepítették át őket.

1998-ban, másfél évtizeddel a köztársaság kikiáltása után a Duna Televízió stábjával dokumentumfilmet forgattunk a „török” Cipruson. Az elfojtott indulatok ekkor váltak kézzelfoghatóvá számunkra. Még fülemben csengenek egy török politikai borongós szavai: „Görög barátaimmal általában Londonban találkozom.”

Tizenöt év után ismét bejártam a sziget északi részét. Szállításunk Girn-

Famagustában evangélikus templom szolgálja a híveket. Az utóbbi helységben az ENSZ szlovákiai kontingensének van egy katolikus kápolnája is az ENSZ által felügyelt területen. Többen a városból is csatlakoznak a jámborabb békefenntartókhoz. A görög ortodoxok száma az ismert okok miatt radikálisan csökkent, így templomaik java része is más célokat szolgál.

Ha már az Árpád-házat említettük, magyar származása miatt mindenképpen meg kell emlékezni a bizánci korszak egyik meghatározó egyéniségéről, *Komnénosz Izsákról* is. Édesanyja *Árpád-házi Szent Piroška*, *Szent László* lánya volt. Nos, a des-

Teológusok a roskadozó asztal körül

► Újra benépesült a zuglói „Luther-rózsavölgy” a tudomány napjára. Újszövetségi asztal- és sorsközösségminták nyomába eredtek november 7-én a *Hogyan (I)együnk együtt?* kérdést feszegető konferencia résztvevői – volt és jövőbeli doktoranduszok, tanárok, diákok, lutheránusok és metodisták – a zuglói Rózsavölgyi közben, az Evangelikus Hit-tudományi Egyetem (EHE) dísztermében. A rektori köszöntő után a gyümölcsökkel gazdagon megrakott beszélgetőasztalhoz invitálta az előadókat a délelőtti tudós házigazdája, dr. Bácskai Károly, az újszövetségi tanszék vezetője. A nap első részének záróeseménye Szalai András doktorra avatása volt, míg délután a zuglói evangélikus templomban dr. Béres Tamás és dr. Korányi András együtt állt meg az oltár előtt. Sikeres habilitációjukat „megkoronázza” október 8-án vehették át egyetemi tanári kinevezésüket Áder János államfőtől, a tudomány ünnepén pedig beiktatták őket professzori tisztükbe. Székfoglalójukat a zsűfőlésig telt díszteremben mondták el.

A rektor és a tanszékvezető köszöntője

A program nyitányaként dr. Szabó Lajos rektor köszöntötte a jelenlevőket. A legolcsóbb Ikea-gyertya köré ülve is létrejehet közösség – mondta a gyertyával a nem mérhető, isteni világosságra, ragyogásra rávilágítva. A teológia elsősorban az élet szolgálatában álló tudomány – hangsúlyozta –, az életet és a nagybétűs „Életet” kell megtanítani. A tudomány akkor fejlődhet, ha nincsen falak közé kényszerítve, ha tágas területen mozoghat. Ehhez nem árt egy asztal – emelte ki a rektor –, legyen bár antik, modern, kicsi, nagy: teljesen mindegy. Ha többen le tudnak telepedni egy asztal köré, és közös alkotást tudnak létrehozni, az Istennek tetsző.

A bevezető gondolatok után Bácskai Károly elárulta, hogy a konferen-

cia fő célja a mindennapok és a tudományos kutatás találkoztatása. A kettő között létrejövő feszültség-gócokat nem kerülni kell, épp a velük való foglalatosság volna fontos – hangsúlyozta. A konferencia talán provokatív kérdése mindehhez: „Mit jelent a Krisztus-követés kihívása egy közösség számára az étkezéskörül az Úr asztaláig? Jut-e hely mindenkinek az egyházban?” – idézte a tanszékvezető a meghívó szövegét, majd felhívta a hallgatóság figyelmét: úgy hallgassa az előadásokat, hogy egy láncra lehet majd fölfűzni őket.

Elsőként dr. Zamfir Korinnát, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológiai Karának docensét mutatta be. A teológus nemcsak aktív gondolkodó

lehet, hanem akár egy másik tudományterület szakembere is – „leplezte le” a kolozsvári teológus hölgyet, aki végzettségét tekintve neurológus szakorvos is.

Kolozsvártól Korinthusig

A kora keresztény közösségek „együtt-evési” szokásait vizsgálta Zamfir Korinna az *Első korinthusi levél* tükrében. „Megvetitek Isten egyházát, és megszegitek a nincstelenséget?” – idézte az újszövetséges kutató Pált (1Kor 11,22). A kereszténység történetében a testvériség tanítása és vállalása ellenére kezdettől fogva jelen voltak a társadalmi feszültségek.

Az előadó a laikusok által kevésbé ismert önkéntes és privát egyesületek felépítéséről és szokásairól beszélt. Azért különösen érdekes ezeket vizsgálni, mert feltehetőleg a kora keresztény közösségek is erre a mintára szervezték összejöveteleiket. Az önkéntes vagy privát egyesületek virágoztak ez időben a Római Birodalom egész területén. Magánkezdeményezésre jöttek létre, és központi jelentőségű volt számukra a közös lakoma. Általában valakinek a házában jöttek össze a tagok közös étkezés céljából. Zamfir Korinna különböző elméleteket vázolt fel, és az összegyülekezés körülményeinek lehetséges alternatíváit mutatta be (kivetítőn is), hogy a hallgatóság lelki szemei előtt meglevenedhessék valamiképp a korabeli lakomák világa.

Az úrvacsora ekkoriban kultikus közösségi étkezést jelentett – hangsúlyozta az előadó. A kenyér és a bor ritusa beágyazódott a közös étkezésekbe. A korinthusiaknak Pál intése alapján meg kell vizsgálniuk magukat, mert az nem járja, hogy „néhány éheznek, némely pedig dőzsöl” (1Kor 11,21). Ez Isten egyházának megvetése, amellyel az apostol Krisztus utolsó vacsoráját állítja szembe.

Az elmondottakból látható, hogy – akár átriumban, akár emeletes bérlakásban vagy műhelyben folyt is – a kultikus étkezés mégsem volt a szó szerinti értelemben vett együtt evés. Bár a gazdagok adakozni kényszerültek a „közösbe” – amint egy itáliai egyesület példája mutatta: az egyesület négy választott magiszterének egy amfora, azaz negyven liter bort kellett „összedobnia” –, a társadalmi különbségeket nem csökkentette, a testvériségérzést nem növelte a „szociális szabály”. Pál csak részleges megoldást kínált a felmerülő

problémák orvoslására – fogalmazott az előadó. Levelében az apostol a szegények, nincstelenség méltóságát emelte ki. Aki őket megalázza, valójában Isten egyháza ellen vét.

Erősek és gyengék

Dr. Pecsuk Ottó, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának adjunktusa az 1. századi római gyülekezetek belső konfliktusairól tartott előadást. „Fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott minket” (Róm 15,7) – szöveg a választott igehely. A zsidóság története az egész Újszövetség-kutatásban fontos – kezdte mondandóját az előadó. A *Római levél* arról is tanúsodik, hol voltak a határai a zsidósággal való együttélésnek, hol beszélhetünk önálló közösségekről.

A Római Birodalomban nem volt épp pozitív a zsidóság megítélése. Pompeius hadjárata után a római

kács evangéliumát vizsgálta az éhezés és a lakoma szempontjából *A morzsára váró koldustól az asztal vendégéig* címmel.

„Hatalmasokat döntött le trónjukról, és megaláztatottakat emelt fel. Éhezőket látott el javakkal, és bővelkedőket küldött el üres kézzel” (Lk 1,52–53) – kezdte gondolatmenetét és vezette be előadása egyik központi fogalmát, a „helycsere” vagy „megfordulás” motívumát Cserhádi Márta.

Az evangélista más helyeken is feltűnően sokat foglalkozik a szegénység kérdésével. Jézus názáreti beszédében, amelyről Lukács sokkal bővebben „tudósít”, mint a másik két szinoptikus, vagy például a 14. fejezetben a viszonzás nélküli vendéglátásról szóló részben, de a farizeusról és vámszedőről szóló példázatban, illetve a gazdag és Lázár történetében is a szegénység az egyik vezérmotívum.

A legmesszebről érkezett vendég: Zamfir Korinna

szerzők műveiben egyre gyakrabban ábrázolták őket meglehetősen negatív kontextusban, Cicero például egyenesen csöcseléknak nevezte őket. A keleti bevándorlókhoz hasonlóan görög nyelvű közösségről beszélhetünk, bár a zsidók Caesar korától kivételes előjogokkal bírtak, amelyeket meg is őrizhettek, még ha Tiberius és Claudius idején tömeges kiűzések áldozatai lettek is – ért történeti bevezetőjének végére Pecsuk Ottó.

A zsidó–keresztény találkozás lényege a *prozelitizmus* – állapította meg. Aki prozelita lett, nagy áldozatot vállalt, hisz a zsidó közösségből kizárattott, és római polgári státusát is elveszítette. Kevesen vállalták ezt az áldozatot. A keresztények a zsidókkal együtt érkeztek, és a rómaiak talán még jobban utálták őket – radikalizálta mondandóját az előadó –, mint a vallásuk ősi jellege miatt azért némi presztízzsel bíró zsidókat. Nem véletlenül lehetett ilyen sikeres a Nero-féle koncepció eljárás: a nép túrta, hogy a keresztényeket bűnbaknak kiáltásák ki.

Pál rómaiakhoz írt levelének fő problematikája az, hogy címzettjei vajon zsidó- vagy pogánykeresztények-e. Mindenesetre az elmondható, hogy római mintára a kora keresztény közösségeken belül is valamiféle erőltettség uralkodott, ezeken a közösségeken belül is megtalálhatók „az erősek” és „a gyengék”. Ez ellen a megkülönböztetés ellen lépett fel Pál: hangsúlyozta, hogy fontos, mit mutatnak kifelé a közösségek, és már csak ezért sem szabad az erőseknek megvetni a gyengéket, a gyengéknek pedig megítélni az erőseket.

Lakoma

A szünet után újabb blokk következett. Az EHE Újszövetségi Tanszékének docense, dr. Cserhádi Márta Lu-

Lukács evangéliumából a szegénységgel kapcsolatban eszkatologikus várakozás olvasható ki: Isten igazságot szolgáltat a kisemmizetteknek az eljövendő országban. A *koldus* szó nyolcszer a helycsere szó is megjelenik – hívta fel a figyelmet a kutató. Cserhádi Márta számos teológiai vélekedést említve híven illusztrálta, hogy a magyarázat nem ilyen egyszerű.

A tisztánlátás elősegítése végett a korabeli közös étkezéseket vonta vizsgálódásai körébe. Megkülönböztethetünk a kor szigorú szabályai szerint működő elit lakomát, *symposiont*, illetve a görög-római satirikus irodalom által „feltalált” ellenlakomát, *antisymposiont* is.

Végül az előadó *Lukács evangéliumának* 14. fejezetét elemezte, amely egyszerre *symposion* és *antisymposion*. Jézus tanítása szerint az asztalhoz nem a rokonokat és barátokat, hanem a koldusokat, nyomorultakat kell hívni (Lk 14,14). A „helycsere” folyamat ugyanis már itt a földön, a keresztény közösségen belül elkezdődik, a Jézust követőknek mind anyagi javikat, mind társadalmi tekintélyüket háttérbe kell (kellene) szorítani. Mindezekből látszik, hogy az asztalközösség körüli problémák vélekedéseket egykor leginkább a keresztény egységet – zárta előadását Cserhádi Márta.

Az előadásokat kerekasztal-beszélgetés követte. Az előadók a közönség soraiból érkező kérdésekre igyekeztek válaszolni.

A buddhizmustól az iszlámon át hazáig

Szalai András doktorra avatását Szabó Lajos rektor konferálta föl, és dr. Csepregi Zoltán számolt be a doktori eljárásról. Az abszolutórium 2012-es megszerzése után Szalai András *Az iszlám kereszténységképe*

Derűs-tudós tanári kar

– A tudomány ünnepe az EHE-n

Az oklevélét szorongató friss doktornak, Szalai Andrásnak Hausmann Jutta gratulál

Az egyetem új professzorai áldásra várva – balról jobbra: Korányi András és Béres Tamás

Zuglói kereszt

és ennek hatása a két vallás viszonyára címmel nyújtotta be disszertációját az EHE doktori tanácsának. A dolgozat külső opponense *Jakab Attila*, belső opponense Béres Tamás volt. A friss doktor oklevelének minősítése *magna cum laude*.

Szalai András pályáját dr. Orosz Gábor Viktor, a rendszeres teológiai tanszék docense ismertette. A friss doktor elsőként az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) szerzett német szakos nyelvtanári, majd az EHE levelező tagozatán hittanári diplomát, végül – a német nyelvtanári munkával felhagyva – a Zsigmond Király Főiskolán oklevelés vallástudomány szakos bölcsész végzettséget. Életrajzána különlegessége, hogy a zen buddhizmus nyolc évi gyakorlása után döntött a keresztyén vallás, ezen belül a metodista felekezet mellett. Kutatási területei az összehasonlító vallástudomány és a keresztyén apologetika. Szolgálati területe is sokrétű: ismeretterjesztés a keresztyén egyházakban, tanácsadás a vallási útkezesben levőknek, konzultáció teológusoknak és más szakos hallgatóknak.

Szalai András számos publikációja megjelent teológiai szakfo-

lyóiratokban, és már évek óta tart ismeretterjesztő előadásokat, tanfolyamokat országsszerte, illetve a környező országokban. Az Apológia Kutatóközpont ügyvezető igazgatója, szerkesztője a központ ma már igen népszerűnek mondható tudományos weblapjának (*apologia.hu*). Megjelent kötetei: *Jehova és a szervezet* (2001), *Segédanyag a vallások kutatásához* (2003), *Más Jézus, más lélek, más evangélium* (1998, 2011).

A doktori fogadalomtétel után Szalai András is mondott néhány szót, külön megköszönve konzulen-

teológiai tanszékének vezetőjét, illetve Korányi András egyháztörténészt. Az iktatási ceremónián Gáncs Péter a „nomen est omen” latin mondást hangsúlyozta, eljátszva a hivatalát elfoglaló két új professzor keresztnévvel. A nevekkel együtt jár egy komoly kincs és örökség is – mondta a püspök. *Máté evangéliumának* egy igéjét magyarázta és ajánlotta az apostoli nevet viselők figyelmébe. „Ő pedig mondta nekik: *Annakokáért minden írástudó, a ki a mennyeknek országa felől megtanított, hasonlatos az olyan gazdához, a ki őt és újat hoz elő az ő éléstárból.*”

Tamás és András, András és Tamás

Gáncs Péter elnök-püspök iktatta hivatalába az EHE két új professzorát, Béres Tamást, az egyetem rendszeres

teológiai tanszékének vezetőjét, illetve Korányi András egyháztörténészt. Az iktatási ceremónián Gáncs Péter a „nomen est omen” latin mondást hangsúlyozta, eljátszva a hivatalát elfoglaló két új professzor keresztnévvel. A nevekkel együtt jár egy komoly kincs és örökség is – mondta a püspök. *Máté evangéliumának* egy igéjét magyarázta és ajánlotta az apostoli nevet viselők figyelmébe. „Ő pedig mondta nekik: *Annakokáért minden írástudó, a ki a mennyeknek országa felől megtanított, hasonlatos az olyan gazdához, a ki őt és újat hoz elő az ő éléstárból.*”

(Mt 13,52; Károli-fordítás) Mindezt a hivatalt és felelősséget vállalók – akik fogadalmuk tanúsága szerint elhatározták magukat a szolgálatra – a fölülről kapott éléstárból hozzátják elő. Tanításuk, amellyel a rájuk bízottakat éhezni nem hagyják, Istentől való lesz, ha Isten igéjére figyelnek. Ehhez kaptak áldást Tamás és András, András és Tamás írástudók, örökösök Szabó Lajos és Hausmann Jutta ösztövségi tanszék-vezető professzor szolgálatával.

A székfoglalók előtt mind a hallgatóság, mind az előadókon ünnepi izgalom volt érzékelhető, amelyet Szabó Lajos rektor játékot nem megvető konferálása oldott kissé. Béres Tamás *Rendszeres*

teológia – *A keresztyén hitvallás kifejtése és a rendszerszerveződés elméleti* címmel tartotta meg székfoglaló előadását. *Bacontól és Descartes-tól* kezdve Pál apostol „tudományos elméletén” át a legrövidebb hitvalláshoz jutott: Jézus Krisztus. A rendszeres teológia feladata, hogy ezt a két szót őrizze, és aktívan értelmezni engedje. Béres Tamás felelős gondolkodásra hívta – ha talán első hallásra nem egykönnyen befogadhatónak tűnnek is az elhangzottak – hallgatóságát, rámutatva a keresztyén ember ittlétének és szabadságának alapjára.

Korányi András is rendszerteremtő, teljességigényű igyekezettel adott elő, a tudományos helyett inkább „rózsás” hangvétellel. *Koncz Zsuzsa Ha én rózsá volnék* című, a rendszerváltozás környékén (is) nagy népszerűségnek örvendő dalát hozta el, megidézve dallamára rendszerváltozás korabeli nagyreményű önmagát is. Élettörténete kutatói történetével találkozott a dalban, és táncba hívta nemcsak a középkori történelmi alakokat: szenteket, hőseket, királyokat, hanem a díszteremben ülő, történelembe ágyazott embereket is – rámutatva mindezzel végső soron arra, hogy valóságos, élő ünnep egyházunkban a tudomány napja.

■ KINYIK ANITA

Az énekkar Kinczler Zsuzsanna és Finta Gergely közreműködésével

Ízl(el)és dolgai

Bolondos széljegyzet a „Hogyan (l)együnk együtt?” kérdéséhez

Az *ízlés* etimológiáját tekintve rokona az *ízlelésnek*. Az *ízlelés* tulajdonképpen az *ízlés* egy alkategóriája. Ha szelektálni kívánunk a sokféle ízlésű között, válasszuk az *ízlelést* elsődleges szempontnak!

Egy kategória alkategóriája – a besorolás szabálya miatt – rokona magának a fölérendelt kategóriának, hasonlóság, analógia mutatható ki a kettő között. Ha tehát valakinek az *ízlelése* (étkezési kultúrája) hasonlít a mienkhez, nagy valószínűséggel általános ízlése, azaz világlátása (létezési kultúrája) is hasonlít a mienkhez, feltehetjük tehát: egyízl(es)ű társra találtunk. De nem ily egyszerű a történet, rokonszenv ugyanis könnyen születik, de hogy ebből valódi szövetség, együtt levés alakuljon, még bizonyos előkészületekre szükség van.

Tegyük fel, a menza az a helyszín, ahová „társkeresés” céljából érkezünk. Ott kiszűrünk egy idegent, megtetszenek étkezési szokásai – nem feltétlenül azért, mert annyira kifinomultak vagy gyönyörködtetőek. Esetlenségük miatt is megtetszhetnek, tetszetős lehet a levesszürcsölés és húsnyszatolás egyaránt.

Inkább tehát az érzelmi dimenzió, a „szeretreméltóságon” van a hangsúly választáskor, mint az esztétikai dimenzió. Érzünk-e melegséget, ahogy elnézegetjük az illető falatozását, el tudjuk-e képzelni az együtt étkezést. Ha igen – s e kép otthonos, természetes, meghitt érzéseket implikál bennünk –, akkor a képzelgésben odáig is elmehe-tünk, hogy megidézzük az „egy tálból cseresznyézés” képét.

Az étkezés bensőséges dolog: ahhoz, hogy valakivel jó legyen lenni/enni, bizalom szükségeltetik. Az étkezésnek is vannak azonban könnyedebb formái, ezek megéléséhez nem kell több a rokonszenvnél. Nagyszerűen leképezik tehát a különböző *együtt evési* formák a különböző *együtt levési* formákat! Lássuk hát!

Az előételt – melynek elfogyasztása csak valami tessék-lássék étkezési forma – „felebaráttal” a legjobb elkölteni. Ennek akkor és ott megvan a helye, de nem igazán fajsúlyos dolog, nem elégíti ki farkasétvágyunk, csak ízelítő, a főétkezés előszobája, itt még nem fogyasztott el elegendő mennyiségű sőt a két de-likvens.

Hasonló a helyzet az édesszajú baráttal, ki csak akkor bukkan fel, ha

valami mézesmázos dolog adódik, azaz desszert fogyasztásakor. Nem oly ártatlan társulás ez, mint az előző előételes volt, ilyenkor ugyanis közös bűnözésről, kéjes szövetségről beszélhetünk, mely a kalóriák mindenhatósága mellett köteleződik el. Közös bálványimádás, istentelenkedés ez. Művelése alkalmi szeretőkkel, határokat feszegető ismerős arccal lehetséges. Veszélyes projekt, könnyen túladagoláshoz vezethet! A német *geil* szó erre mutat, mely élménytől és buját egyaránt jelent, és épp a tömény, édes ételeket szokás illetni vele.

A főételt magát viszont csakis jó baráttal, „édestestvérrel” lehet jóízűen elfogyasztani, előtte egy asztali áldást mondani. Az ilyen emberre nem kívánjuk ráborítani a le-

vesestálat, nem figyelünk rá „kegyetlen figyelemmel”. Nem akadunk fenn, ha leeszi magát, s nem feszélyezi őt sem a mi jelenlétünk az önfelelt „befelelő pakolásban”. Sőt: szeretjük nézni a másikat evés közben, megkívánjuk azt az ételt, melyet fogyaszt, csupán azért, ahogyan ezt (t)eszi. Kedélyesen megve-regetjük egymás hátát, ha valamelyikünk fullad egy sebesen leküldött májgombóc után, együtt fogpiszkálunk, stb.

Közös asztal, közös étel. Közös ízl(el)és, közös élvezet, osztoz(ko-d)ás, adás-vevés – és ez mind az *evés!*

Azért vagyunk, hogy (l)együnk! Azért vagyunk egymásnak, hogy együtt (l)együnk!

■ KANYIKA

A Z E V A N G É L I K U S G Y Ű J T E M É N

Állhatatos munka – és a gyümölcsei

Evangelikus gyűjteményi konferencia és továbbképzés a MEÖT központjában

► Folytatás az 1. oldalról

Gáncs Péter ezen a ponton tett említést a kormányfőnek szánt ajándékkötet kalandos felleléséről. Ahhoz, hogy ráakadjanak a Luther születésének ötszázadik évfordulója alkalmából megjelent, képes kiadványra – amely a reformátornak a múzeumban őrzött végrendeletéről készült –, „föl kellett forgatni az egész Luther Kiadót”.

Dr. Fabiny Tamás püspök, egyházunk reformációi emlékbizottságának elnöke személyes irányból közelítette meg a gyűjteményügyet. Kamaszkorában látta, hogy édesapja, id. Fabiny Tibor mekkora lelkesedéssel veti bele magát a múzeumi munkába, mégis porosnak-avítnak tűnt számára a múzeumi közeg, lázadó ifjúként ijesztően konzervatívnak tűnt a gyűjtemények körüli aprólékos gondosság. „Bezzeg a dadaista-futurista »le a kultúrával« jelszavak imponáltak” – mondta önróniával. Mára már bizonyos fokig ő is édesapja nyomdokaiba lépett, megértette, miért kulcsfontosságú a gyűjteményi anyag megőrzése.

Szemerei János püspök a szombati nap nyitó előadója volt, és maga is egyfajta „megfordulásról” számolt be. „Sokkal inkább reál beállítottságú ember vagyok – mondta –, nem volt semmiféle humán kutatói indíttatásom.” Menthetetlenül „megfertőzte” őt azonban Kovács Eleonórának a lajoskomáromi gyülekezet történetét feldolgozó kötete, ráirányítva figyelmét az anyakönyvek nyújtotta intellektuális izgalomra. Így mostanra már ő is lelkes „levéltárúzó”. A dokumentumokon keresztül a tegnap egyházával, hitével és tapasztalataival találkozhatunk – hangsúlyozta. A velük való foglalatosság identitáserősítő, tulajdonképpen missziói tevékenység – zárta mondanóját Szemerei János püspök.

A gyűjteményügy állami oldalról
Az Egyházi Gyűjtemények a 21. században címet viselte a konferencia első blokkja, amelynek keretében elsőként dr. Vigh Annamária, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közgyűjteményi Főosztályának vezetője tájékoztatta a jelenlévőket a tavaly átalakult közgyűjteményi struktúráról, a hatályba lépő és folyamatban lévő kisebb-nagyobb törvénymódosításokról.

„Történelmi pillanatban ülnek itt. Nem reményekről van szó, hanem realitásról” – biztatott a főosztályve-

zető. Hangsúlyozta a gyűjtemények pótolhatatlan értékét, és megfogalmazta a konferencia feladatát: a megőrzés és hozzáférhetővé tétel legkorszerűbb és leghatékonyabb formájának közös kigondolását.

Érdekes – 2012-es – statisztikai adatokat hozott. Tendenciának tekinthető, hogy a könyvtári kölcsönzések száma csökken, a távhasználat viszont nő. Hasonló tendenciát szemléltet az a megállapítás is, hogy manapság ami nem férhető hozzá a világhálón, az gyakorlatilag „nincs is”, a kereshetőség követelménye tehát rendkívül erős. Ezzel Vigh Annamária előrevetítette a konferencia másnapjának témáját, a digitalizálást.

A tavalyi törvénymódosításokkal kapcsolatban elmondta: legfőképp a feladatrendszerek változtak meg. Az elsődleges cél a társadalmi nyitottság

Az állam feladata, hogy az intézmények hatékony működéséhez szükséges jogszabályi környezetet és megfelelő szakfelügyeletet biztosítson. Fontos az intézmények részéről a visszajelzés – biztatta kommunikációra a levéltárosokat, könyvtárosokat Vigh Annamária –, továbbá hogy az együttműködés szakmai szervezeteken, nevezetesen az Egyházi Könyvtárak Egyesülésén, a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesületén és az Egyházi Múzeológusok Egyesületén keresztül történjen. Előadása végén megjegyezte, hogy az evangelikus gyűjtemények példaértékűek: egyházunkban szervezeten, tudatosan zajlik a gyűjteménygondozás. Az idei – Gyűjteményi Tanács ösztönözte – evangelikus levéltári összefogást is megemlítette, amelynek eredményeképp ötmillió forintot nyert az evan-

Eredmények, ötletek, célok

Több határozott, inspiráló hang is megszólalt a konferencián. Pröhle Gergely országos felügyelő elengedhetetlennek nevezte a szakmai következetességet, és valódi, professzionális, racionálisan kidolgozott elvekre építő összefogásra szólította fel a gyűjteményeseket.

A péntek délutáni kerekasztal-beszélgetés vezetője dr. Mányoki János, az Evangelikus Országos Könyvtár igazgatója volt, aki az idén megjelent könyvtári évkönyvet is a közönség elé tárta. Dr. Kertész Botond, az Evangelikus Országos Múzeum munkatársa az EOM új kiadványát – A tolerancia évszázada című kiállításvezetőt – mutatta be, amelyből a résztvevők is kaptak egy-egy példányt. Koszorús Oszkár, az Orosházi Evangelikus Egyházközség Levéltárának munkatársa

felületen működő Evangelikus Lelkészek Magyarországon (Elem) adatbázis és a Magyar Evangelikus Bibliográfia (MEB) koordinátora. (A ME-DiT-ről és az Elemről október 20-i lapszámunk 13. oldalán írtunk.)

A konferencia résztvevői a két nap alatt tapasztalatokat cserélhettek, és új lendületet kaphattak munkájukhoz. Megfogalmazták a főbb alapelveket, egyeztetve azt a minimumot, amelyet a közeljövőben mindenképpen el kívánnak végezni, továbbá számtalan szakmai javaslatot vetettek fel: ezek összesítéséből állítják majd össze a gyűjteményi segédanyagot, amelyet minden egyházmegyei gyűjteményi munkatárs megkap.

Somfay Örs, az Arcanum Adatbázis Kft. marketingigazgatója – a digitalizáló munkában egyházunk legfőbb segítője – hasznos gyakorlati

CZENTHE MIKLÓS FELVÉTELE

szempontjának előtérbe helyezése. A muzeális intézmények, a nyilvános könyvtári ellátás és a közművelődés működésének feltételeit újrászabályozó 2012. évi CLII. törvény bevezető része a fenntartható fejlődést, az egész életen át történő tanulást és az életminőség javítását hangsúlyozza.

Új kategóriák vannak születőben – árulta el. Az örökségvédelmi törvény módosításával függ össze az úgynevezett „nemzeti érdekű nyilvános gyűjtemény” fogalma, amely csak minimális kutatói és látogatói hozzáférést tesz majd lehetővé. Még nem kapott szilárd kontúrokat ez a gyűjteményi kategória, de az már egyértelmű, hogy első sorban a nyilvántartás a cél.

gelikus gyűjteményügy új digitalizálási projektje céljára.

Szintén az Emberi Erőforrások Minisztériumából érkezett dr. Fedor Tibor, az Egyházi Kapcsolattartási és Együttműködési Főosztály vezetője. Összefoglalójában ő is azt hangsúlyozta, hogy a tudást és a kultúrát évszázadokon keresztül az egyházak képviselték, s megtudhatta a hallgatóság, hogy az egyházi gyűjtemények támogatására 2014-ben pályázati úton – az idei 750 millió forintos keret helyett – közel 2 milliárd 800 millió forintot fordít majd az állam.

Az elhangzottak után a jelenlévők feltehettek kérdéseiket az előadóknak.

a régióban élt evangelikusok arcképcsarnokának kutatását, feldolgozását és publikálását ismertette.

Czenthe Miklós, az Evangelikus Országos Levéltár igazgatója a másnapi „digitális” előadás-sorozat házigazdájává lett. „Létezik-e önismeret a múlt ismerete nélkül?” – tette fel a kérdést az igazgató. Alázatos és alapvető eszköznek nevezte ehhez a folyamatosan fejlődő digitális gyűjteményi adatbázisokat.

Bővülő rekordállományról, vagyis tételesszámrol adott hírt dr. Hubert Gabriella, az Evangelikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa a Magyar Evangelikus Digitális Tár (MEDIT), valamint az ugyanezen

tanácsokat adott előadásában, s a jövő nagy feladatok buktatóira is felhívta a figyelmet.

A továbbképzéshez tartozik, hogy speciális témák is szóba kerüljenek. Sándor Tibor, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményének vezetője A digitális és hagyományos képnyűjtemények kezelése és szolgáltatása címmel adott elő. Schermann Ákos, a Budai Egyházmegye gyűjteményi munkatársa azt az évek óta zajló munkát mutatta be.

A konferencia ismét mozgásba lendítette az evangelikus gyűjteményügyet, amely jó eséllyel és jó irányba haladhat előre.

■ KINYIK ANITA

► Ha azt mondjuk: „evangelikus gyűjtemények”, akkor az országos gyűjtemények jutnak az emberek eszébe. Holott az evangelikus anyag jelentős része nem ezekben található, hanem az egyházi szervezetben egyebütt. A gyülekezetek anyaga a lelkes hivatásokban, az intézmények, szeretetotthonok, iskolák iratai az illető intézményekben. E szerteágazó kincs védelmére hivatott a gyűjteményi hálózat.

Az egyes gyülekezetek parókiáin alapvetően fontos anyagokat tárolnak, sokszor nagyon problematikus körülmények között. Holott nemcsak az illető gyülekezet, hanem a helység és az egész evangelikus egyház szempontjából fontos és pótolhatatlan értéket jelentenek.

Az iratokat állományvédelmiileg alkalmas helyen, nedveségtől, állati kártevőktől elzárva kell őrizni. A Gyűjteményi Tanács évek óta kiír pályázatokat a gyülekezeti levéltárak rendezésére, ennek köszönhetően már jó néhány gyülekezet iratai méltó állapotba kerültek. Az Evangelikus Országos Levéltár szakmai iránymutatást ad, rendelkezésre bocsátja az előző felmérések eredményeit, dobozokat biztosít.

Az egyes egyházmegyek kötelesek gyűjteményi megbízottat választani, akik az esperes segítségével és az országos gyűjtemények iránymutatásával az oda tartozó gyülekeze-

A levéltárak védelmében

Dr. Böröcz Enikő és Zábori László levéltáros akrobatikus munkája poros iratok között

tek gyűjteményi anyagait kísérik figyelemmel. Beszámolnak az eredményekről, problémákról, eseményekről, segítve ezzel az országos gyűjtemények szakfelügyeleti tevékenységét. Éves jelentéseikben a Gyűjteményi Tanács számára foglalják össze tapasztalataikat. Rendelkezésükre állnak a néhány éve végrehajtott országos gyűjteményi felmérés eredményei.

Az öröndetesen szaporodó családkutatások jelentős terheket róznak az egyházi anyakönyvek őrzőire. A kutatók kiszolgálásán, az anyag őrzésén kívül ügyelni kell arra is, hogy a kutatás ne károsítsa az anya-

könyveket, csak nagyon kíméletesen szabad bánni velük. Reménység szerint nemsokára megindul az anyakönyvek központi digitalizálása, amely majd segíti a kutatókat, és védi az eredeti anyakönyvválományt.

A fogyatkozó gyülekezetekben okozza a legnagyobb gondot az egyházi iratanyag védelme. Ha nem lakik helyben lelkes, vagy nem biztosítható az őrzés-tárolás, az iratok, főleg a pótolhatatlan anyakönyvek biztos tárolásáról kellene gondoskodni. Anyagyülekezet, egyházmegyei gyűjtőlevéltár, kiemelt gyülekezeti levéltár vehetné át az iratokat. Az Evangelikus Országos Levéltárba is jutott iratmentés során gyülekezeti anyag, például a kitelepített németek tolnai gyülekezeteiből vagy a fogyatkozó Borsod-Hevesi Egyházmegyéből.

■ CZENTHE MIKLÓS

Y E K V É D E L M É R Ő L

Miért és miként legyen a téréből hely?

A megújuló Insula Lutherana

„A tér és a hely között az a különbség, hogy a térnek száma, a helynek arca van. A tér, hacsak nem kivételes, minden esetben pontos vonalakkal határolható, területe négyzetmilliméterre kiszámítható, és alakja körzővel, vonalzóval megrajzolható. A tér mindig geometriai ábra. A hely mindig festmény és rajz, és nincs belőle több, mint ez az egy.” (Hamvas Béla: A bor filozófiája)

Micsoda és mivé válhat az Insula Lutherana?

A helyszín. Az úgynevezett Insula Lutherana – a lutheránus sziget – Budapest szívében, a metróvonalak találkozásánál helyezkedik el. Mintegy kétszáz éve a magyarországi evangélikusság egyik legjelentősebb kulturális és lelki központjának számít.

A múzeumnak is otthont adó épület egyik oldalán a híres, „az ország templomának” is nevezett, turisztikai látványosságnak számító, klasszicista stílusban épült templom (Pollack Mihály első középülete), amely a Déli Evangélikus Egyházkerület székhelye is egyben. Híressé vált lelkészek szolgáltak falai között: „az ország papja”, Székács József, Cervantes első magyar fordítója, Győry Vilmos és a 20. század mártírsorsú püspöke, Ordass Lajos.

A gyülekezet kulturális nevezetessége a Magyar Örökség díjas, szízyolc éves Lutheránia énekkar, amelynek hatvan éve folyó Bach-koncertjei országos híretek, és mindig megtöltik a templomot.

A másik oldalon helyezkedik el az evangélikus gimnázium impozáns épülete, mely a 19. században Pest második gimnáziuma volt, és olyan országos, sőt világhírnévre szert tett személyiségek tanultak a falai között, mint Petőfi Sándor költő, Kálmán Imre zeneszerző, Pecz Samu építész, Kandó Kálmán, a vasút-villamosítás megteremtője.

Az Insula Lutheránán a 19. században kialakult, majd megizmosodott modern, toleráns és evangélikus szellemiség elegendő példát ad a 21. századi utódok elé: aktualizálni, megközelíthetővé és befogadhatóvá – vagyis missziós eszközzé – tenni evangélikus örökségünket.

A tervezett kulturális központ – egységben az erő. A gyakran konkrét

találkozási pontként használt hely új, átvitt értelmet nyer. A felújítással és bővítéssel, a különféle kulturális tevékenységek (múzeum, könyvesbolt, múzeumi bolt, előadótér stb.) közös arcúlatának kialakításával és összehangolt üzemeltetésével lehetőség nyílik arra, hogy eleven, az evangélikusság értékeit a széles közönségnek korszerű formában közvetíteni tudó kulturális hely jöjjön létre.

Az együttműködés lehetőséget ad arra, hogy a kialakult új terekben vonzó köznevelődési programot kínáljunk, mely a kultúra eszközeinek felhasználásával a misszió célkitűzéseit is szolgálja. A kulturális központban részben integrálhatók lesznek a kereskedelmi jellegű tevékenységek. A szinergiák kihasználása reményesgünk szerint mind az üzletek, mind pedig a múzeum forgalmát érezhetően növelni fogja.

Az Insula Lutherana megnyitásával a belváros új, a minőségi egyházi turizmust szolgáló létesítménnyel fog gyarapodni a Szent István tér – Deák tér – Dohány utca – Kálvin tér útvonalon.

Múzeumi koncepció

Az új kiállítótér szerves részét képezi a Deák téri helyszíntre tervezett sokszínű evangélikus kulturális központnak. Tekintsük át a kibővülő múzeum lehetőségeit!

Állandó kiállítás. Az átalakított és felújított kiállítótérben épül fel új állandó kiállításunk, melyben a tárgyközpontú installációt és a korszerű interaktivitást ötvözzük. Eddigi lehetőségeinkhez képest nagyobb hangsúlyt fektetünk a magyarországi evangélikusság kulturális sokszínűségének megjelenítésére. Az evangélikus egyház ugyanis történelmileg háromnyelvű – német, szlovák, magyar – volt. Ez a multikulturalitás segítette elő a Kárpát-medencén túlról betelepült evangélikusok integrálódását. Az új szellemű, a modern narratívát és technikákat alkalmazó, új állandó kiállításon jelenítjük meg a magyarországi evangélikusság európai kultúrát közvetítő szerepét is. Az Insula Lutherana szelleme erősíti a kiállítás üzenetét.

A kiállításon újszerűen tervezzük bemutatni a nagyközönség számára Luther Márton saját kezűleg írt vég-

rendeletét, amely 1820-ban Jankovich Miklós műgyűjtő és mecénás révén került Magyarországra, majd az evangélikus egyház tulajdonába.

Időszaki kiállítás. Az elmúlt évtizedek időszaki kiállításait többnyire minimális (körülbelül huszonöt négyzetméternyi) helyen kellett megrendeznünk. A kiállítótérnek a pince felé tervezett bővítése dinamizálja a múzeum működését, új lendületet ad kulturális és egyházi missziós munkájának: az eddiginél nagyobb kiállításoknak, valamint konferenciáknak, kamarazenei koncerteknek, pódiumbeszélgetéseknek, diákprogramoknak biztosít vonzó, különleges atmoszférájú helyet.

A bővítéssel létrejövő multifunkciós tér ad lehetőséget arra, hogy valóban modern múzeumként működhessünk. Múzeumunk kibővített részében természetesen helyet szeretnénk adni az intézmény szellemiségével összeegyeztethető vendéghiállításoknak is.

Múzeumpedagógia. Az evangélikus egyház egyik fontos tevékenységi területe hazánkban hagyományosan az oktatás: az óvodák, iskolák fenntartása. Múzeumunk nemcsak konkrétan, földrajzilag, hanem átvitt értelemben is a templom és az iskola között foglal helyet. Lehetőségeink a nagyobb kiállítótérben és egy foglalkoztatóhelyiség kialakításával meg-sokszorozódnak.

Fogyatékkal élők. Felújított múzeumunk nyitott lesz a fogyatékkal élők felé is. Az akadálymentes megközelíthetőség mellett ez azt is jelenti, hogy tapintható műtárgymásolatokkal a látássérültek is megismerhetik gyűjteményünk legfontosabb darabjait.

Az Evangélikus Országos Múzeum küldetésnyilatkozata

Az Evangélikus Országos Múzeum feladata, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel a lehető leghatékonyabb módon bemutassa a Kárpát-medence ágostai hitvallású magyar, német és szlovák ajkú lakosságának szerepét a magyar kultúrában és az evangélium terjesztésében. Ugyanakkor kiemelt célja, hogy megszólítsa a mai kor emberét is, és kulturális programjain keresztül hitet tegyen az élő evangéliumról.

■ DR. HARMATI BÉLA LÁSZLÓ

Háromszázadik születésnap Nemescsón

▶ Ritka hálaadó ünnepre került sor október 27-én a nemescsói evangélikus templomban. A mai Magyarország legrégebbi evangélikus oltárának születésnapjára gyűltek össze a hívek a volt artikuláris helyen. Talán maguk a templomépítő gyülekezeti tagok sem hitték volna el egykoron, hogy a gázszevítézet lezáró soproni országgyűlés határozata alapján felépült templomban sebtében készített oltár át-vészeli az elkövetkező évszázadokat.

A jelenlegi evangélikus templomot 1784-ben építették fel, de írásos emlékek már 1630-tól fennmaradtak az itt szolgáló evangélikus lelkészek

lén, virágdíszes konzolokon két aranyozott fejezetű oszlop helyezkedik el, melynek szélein kétoldalt sablonnal kifűrésztelt és megfestett

angyalok találhatók. Egyik kezükkel az oltárképre mutatnak, míg a másikkal hódolatukat kifejező mozdulatot tesznek. Az oltárkép alatti predellán latin nyelvű, versbe szedett szöveg olvasható (lásd keretben).

Az oltárkép Krisztus keresztthalálát ábrázolja. A keresztre feszített Krisztus feje felett az INRI felirat olvasható. Jézus mellett jobbra Mária áll rózsaszín ruhában és kék köpenyben, fején fehér fátyollal, kezét imára kulcsolja. Jézustól balra János áll kék ruhában és piros köpenyben, kezét szintén összekulcsolja. A kereszt tővénel koponya és szontok fekszenek. A kép hátterében alul pedig a jeruzsálemi templomok láthatók.

neveivel. Az 1681-es soproni országgyűlés úgynevezett artikuláris helynek jelölte ki a községet az evangélikusok számára az akkori Vas megyében Nemesdömölk mellett, ahol szabadon gyakorolhatták hitüket. Írásos utalások szerint kezdetben külön deszkaoatóriumot használtak a magyar, a német és a vend evangélikusok is.

A szószerkoltárról így írnak az 1813-as püspöki látogatás jegyzőkönyvei: *Vagyon a Templomban oltár-kő és azon régi fekete és égszín festékre oltár, mely felett a predikáló szék vagyon.* Az iratokból megtudhatjuk azt is, hogy a szószerkoltárhoz és az azóta elveszett keresztelomedencéhez szükséges faanyagot Csőy Ádám és István helybéli patrónus urak adták.

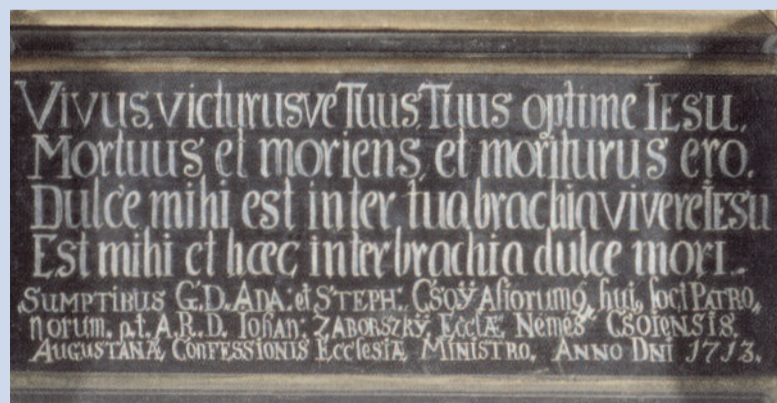
A szószerkoltár darabjai (oltárfal, szószerk, hangvető) különböző korokban készültek, és később illesztették össze őket a helyszínen. A téglából falazott oltárasztalon áll az oltárképet is hordozó oltárfal 1713-ból. Két szé-

Az oltárfal mögött helyezkedik el a nyolcszög öt oldalával kialakított szószerk, melynek öt oldalpája gazdagon díszített és festett. A négy apostol és Jézus festett alakját alul és felül feliratok díszítik. A szószerk restaurálása során került elő a könyöklőpárkány alsó széléről készítésének évszáma: *Tempore Comissionis Poseniensis, Anno 1722.* Az együttes „legfiatalabb” darabja a hangvető. Készítésének dátuma 1791, ez a hangvető hátfalhoz illeszkedő részéről került elő a felújítás során. A gazdagon díszített és stílusban az együtteshez igazított faragott bútordarab valószínűleg az új templom 1874-es felépítése után került az épületbe.

Boldog születésnapot és további aktív szolgálatot kívánunk féltett műemlékünknek, hogy továbbra is szolgálhasson Isten dicsőségére!

■ HBL

A predella szövege az oltárkép alatt

Jóságos Jézus, tiéd vagyok most és amíg élek, / megholtomban és halálomban is tiéd leszek. / Édes nekem a karjaid közt élni, Jézus. / E karok között meghalnom is édes.

Csőy Ádám és István e hely más patrónusainak költségén, Záborsky Jánosnak, a nemescsói ágostai hitvallású egyház lelkészének idejében, az Úr 1713. esztendejében.

▶ Fordította Borossay Katalin

Gályarabnapló (1675): az 1673-as pozsonyi véstörvényesék ábrázolása (a bal felső sarokban) és Pozsony látképei

Gazdagodás?

Hozzászólás a liturgiai vitához

Az elmúlt évek egyházunkban folyó liturgiai vitája során elérkeztünk ahhoz a ponthoz, hogy meg kell kérdeznünk egyházunkat, a gyülekezeteket, vajon valóban „gazdagodást” jelent-e számunkra az új liturgia és a lelkészek szolgálati megjelenésének változtatása, amint ezt néhányan mondják.

Megállapíthatjuk, hogy kevés az olyan gyülekezet, ahol a vasárnapi és ünnepi úgynevezett délelőtti „főisten-tisztelet” liturgiája és a szolgálatvégezők külső megjelenése egyforma lenne. Egyéni és gyülekezeti önkényes változatokkal találkozhatunk. Nézzünk körül például egyházi sajtóunkban. Tudósítást látunk fényképekkel evangélikus rendezvényekről, ünnepekről, istentiszteletekről, és csodálkozunk, vajon evangélikus lelkészek-e a szolgálatban részt vevők; néhányan a megszokott és hivatalosan előírt fekete palástban, mások fehér palástban és különféle színű és díszített stólaival jelennek meg.

Bizony csodálkozást tapasztaltam a templomot megtöltő diákok és szülők részéről egyszer korábban a budapesti Deák téri gimnázium tanévzáró istentiszteletén, amikor az iskola fiatal lelkészénje, hittantanára fehér palástban jelent meg. Utána bementem a sekrestyébe, és megkérdeztem, hogy miért ebben a szokatlan palástban végzi a szolgálatot, ki adott erre engedélyt, mert ez nem szabályos. Ő azt válaszolta, hogy neki ez jobban tetszik, különben is a *Pröhle-Agenda* (képiünkön) megengedi az „alba” használatát.

Felvilágosítottam, hogy ez a fehér palást nem az az alba, amelyről az *Agendában* szó van, hanem főleg a szlovák eredetű gyülekezetek tradíciói szerint a nagyünnepi istentiszteleteken a fekete palást fölött hordott fehér karinget jelenti, amint erre volt és van példa Nógrádban vagy Békésben.

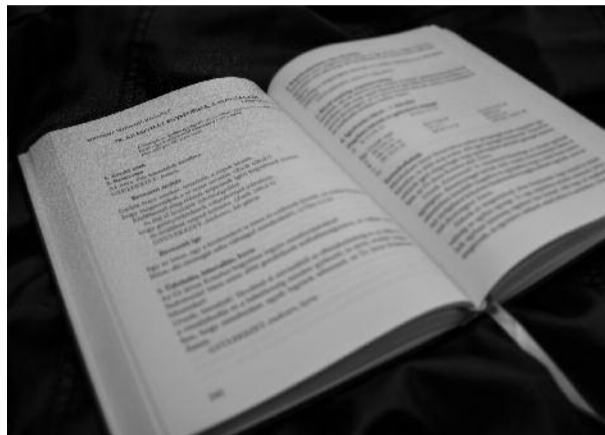
Többen emlegetik azt, hogy más országok egyházainak lelkészei – Észak-Európában és Amerikában – viselnek ilyen. Ezek szokásainak átvétele gazdagodást jelentene? Mások arra hivatkoznak, hogy ez Jézus győzelmi ruhájára emlékeztet, a vállakon a stóla pedig Jézus „igájának” felvételét jelenti Mt 11,29 szerint.

Közismert, hogy a keresztény életében, a templomépítési hagyományokban és a liturgiában nagyon sok a Bibliára emlékeztető metaforikus szakrális művészeti elem. Az egyes nemzeti egyházak hagyományai azonban úgy alakultak ki az évszázadok során, hogy azok egy-egy területi nyelvi közösséget egységbe foglaljanak. Így hazánkban a reformáció útmutatása, teológiai értelmezése nyomán meghonosult, de az évszázadok alatt sokszor változott a liturgikus rend, a lelkési fekete szolgálati palást azonban nem változott.

A legnagyobb liturgiai változásokat Raffay Sándor püspök kezdeményezte, aki a két világháború között budapesti püspök volt, és szigorúan előírta a lelkészek ordinációját jelző, a palást nyaka alatti két fehér, úgynevezett „Mózes-tábla” formáját és nagyságát, illetve a fekete palást formáját is. Az istentiszteleti rendet igyekezett egységesíteni, és a többféle, helyi énekeskönyv helyett egységeset próbált bevezetni, bár ez nem sikerült az egész országra nézve. A *Pröhle Károly* professor által szer-

kesztett új, egységes *Agenda* 1963-tól napjainkig szolgálja egyházunkat 1Kor 1,10 igéje szerint: „*A mi Urunk Jézus Krisztus nevére kérlek titeket, testvéreim, hogy mindnyájan egyféle-képpen szolgáljatok.*”

Az az *Agenda* keretei biztosították a folyamatosságot és azt a jó rendet, amely révén közösséggé formá-

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

lódhattunk. Ezt a rendet senki nem törölte el eddig, nem rendelt el helyette más, tehát érvényes és megszokott.

Raffay és Pröhle reformjai az *Agendával* elsősorban az úgynevezett vasárnapi és ünnepi főistentiszteletek, a szentségek kiszolgáltatása, a konfirmáció, az esküvő és a temetés, a lelkészavatás, az iktatások és szentelések rendjét igyekeztek egységesíteni. Gyülekezeti és közösségi vonalon nem volt tilos a helyi alkalomhoz vagy a részt vevő gyülekezet különleges igényeihez (gyermekek, ifjúság, idősek összejövetelei, állami-társadalmi ünnepek, hangversenyek stb.) alkalmazkodó liturgia vagy énekek,

modern hangszerek (gitár, fúvósok stb.) használata, a helyi egyház vezetőinek rendelete szerint.

Az előző évszázadokhoz képest ma változás, hogy az egyre szélesedő ökumenikus közeledés révén megismerhetünk másféle egyházi, liturgikus tradíciót és gyakorlatot. Átvehetjük egymás énekkincsét vagy istentiszteleti szokásait, például a résztvevők békességkívánó kézszorítását a szertartások végén.

Az általános ökumenikus és hazai gyakorlat azt mutatja, hogy minden hitépítő és közösségépítő új liturgikus rendet be lehet vezetni, de „csak megfelelő előkészítés és felvilágosítás után, és nem meglepetésszerűen és erőszakkal”. Így bizony botránkozást okozott,

amikor az első országos egyházi találkozóon, Pakson (1997. augusztus 23–24.) ifjú lelkészeink közül néhányan szokatlan liturgiával végezték az úrvacsora osztását, elválasztva azt a közös gyónástól, amit nem beszéltek meg a találkozó rendezőkkel, és nem adtak magyarázatot a résztvevőknek sem.

A liturgia és vele együtt a liturgikus rend és öltözet meghatározása törvényeink szerint egyházunk püspöki tanácsának a joga, tehát nem egy-egy püspöknek külön és nem egy-egy gyülekezetnek külön a maga számára. Sajnos az utóbbi években az evangéliumi, közösséget formáló magatartás helyett felerősödött egy-

házunkban a „kongregacionista”, azaz csak a saját gyülekezetre néző és egyéni önkényes liturgiai magatartás. Ez nem elfogadható és törvényes, mert megtöri az egyház egységes botránkozást okoz, amelyet üdvös lenne elkerülni!

Nemcsak arról van szó, hogy a fekete palásthoz sehogyan sem illik a stóla, mert akkor a fehér tábláscák zavaróan hatnak. A stóla használata kapcsán az a véleményem, hogy Krisztus igáját nem a vállon, hanem a szívben kell viselni! Magam egyházunk ötvennégy éves lelkési és püspöki szolgálatában még sohasem viseltem stólát, és nem fogok a jövőben sem.

Aki pedig a fehér palástot mint Krisztus győzelmi ruhájára emlékeztető jelképet szeretné bevezetni, az ezzel eltér a magyar evangélikus tradíciótól és a jelenlegi egyházi törvényektől.

Valóban biblikus és szemléletes Jézus Krisztusra emlékeztetni a lelkési külső megjelenésben is, mint aki „victor quia victima” (azaz győzött, mert vállalta a legyőzetést a kereszten). Vannak római katolikus szerzetesrendek, ahol a rend tagjai viseletükkel Jézus egybeszórt, egyszerű, a szenvedéstörténet során kettészakított köpenyére emlékeztetnek, és egyszerű, mezítlábas sarut hordanak, mint a Mester. Gyülekezeteinknek, egyházi választott hivatalos testületeinknek, presbitériumainknak, választott vezetőinknek végig kellene gondolniuk, fel kellene mérniük a mai helyzetet, és egységes, léleképítő és közösségépítő liturgiai rendet kellene bevezetni a mai zűrzavar helyett.

Akinek van füle a hallásra, az hallja meg, és akinek döntési felelőssége van, az éljen vele!

DR. HARMATI BÉLA
nyugalmozott püspök

HIRDETÉS

Ingyenes szűrések, kedvezményes szálláshelyek, gyógyfürdők, karácsonyi vásár, alternatív gyógymódok, tanácsadás

KÉT NAP AZ AKTÍV IDŐSEKÉRT
Nyugdíjas Expo 2013. november 29–30.
Hiánypótló kiállítás, tartalmas kikapcsolódás!

PÉNTEKEN SZOMBATON

A kiállításra a belépőjegy október 1-jétől megvásárolható (Budapest XIV., Szobránc köz 6. Telefon: (06-1) 210-8345) vagy megrendelhető e-mailen a feszthouse@feszthouse.hu és a nyugdíjasklubokban előzetesen kedvezményes 500 forintért, a helyszínen pedig 600 forintért.

www.nyugdijasexpo.hu
SZERETETTEL VÁRJUK!

november 29–30.

HIRDETÉS

„Még sok boldog pillanatot együtt!”

István (64) három kisgyermek boldog nagypapája. Sok időt tölt az unokákkal, és nemcsak rájuk vigyáz, de az egészségükre is.

Mindkét gyerekünk viszonylag későn állapotodott meg, már túl a harmincon. Nagy volt hát az öröm, amikor hét éve megszülettek az ikrek, Panna és Fanni, öt éve pedig megérkezett Dani is. Mivel már nyugdíjasok vagyunk, első perctől számíthattunk ránk. Vannak „nagyapás napok”: kedden és csütörtökön én megyek a gyerekekért a suliba és az óvodába, utána meg irány a játszótér! Ott kicsit nehéz dolgom van: ahányan vannak, annyifelé szaladnak... De milyen jó látni, ahogy élvezik a hintázást, a mászókázást, Daninak a csúszda a kedvence.

Szeretem együtt látni hármójukat. Nagyon rosszul élem meg, ha valamelyikük lebetegszik, mint tavaly, amikor a kicsi két hétig nem mehetett az oviba sem. Az ő korosztályában ez elég gyakori, ezért nálunk különösen fontos a betegségmegelőzés. E téren én a Bérés Csepp Extrában hiszek. Nálunk már a régi formula is rendszeres használatban volt, s most az Extra, magasabb antioxidáns tartalmának köszönhetően, még nagyobb védelmet nyújt.

Olvastam, hogy a szervezet működése során, többek között a káros környezeti hatások miatt is, szabadgyökök keletkeznek, amik rombolják a sejteket, és

A kép illusztráció

gyengítik az immunrendszert. Ezeket kötik le, semlegesítik az antioxidánsok. Fontos tehát, hogy elegendő legyen belőlük a szervezetünkben.

Sokáig azt hittük, hogy helyes táplálkozással mindent megadhatunk a szervezetünknek, ami csak kell. Azonban ma már más a helyzet. Eledeleink messze nem tartalmaznak annyi tápanyagot, mint húsz-harminc évvel ezelőtt. Hiányoznak a létfontosságú anyagok, vitaminok, nyomelemek, ásványi anyagok, és „szaporodnak” a szabadgyökök. Hiányzik valami? Több antioxidáns kell! A helyes út, hogy megtalál a legjobb forrást. Nekünk ez a Bérés Csepp Extra, ami a korábbi Bérés Csepphez képest még hatékonyabban erősíti az immunrendszert: nekünk tökéletesen bevált! Idén nem betegedett meg egyik gyerek sem, eltelt egy néhány napos gyors náthától. Viszont a Cseppekkel a betegséget is gyorsabban, könnyebben át lehet vészelni.

Ez nemcsak a gyerekeknek fontos, hanem nekünk is. Ezért nem kérdés, az ősi „betegségcsesz” kezdete előtt mi is elkezdjük a „cseppes kúrát”, hiszen szeretnénk sokat együtt csúszdázni, és ott lenni az unokáink minden fontos pillanatánál.

MEGERŐSÍTETT IMMUNVÉDELEM

A KOCKÁZATOKRÓL ÉS MELLÉKHATÁSOKRÓL OLVASSA EL A BETEGTÁJÉKOZTATÓT, VAGY KÉRDEZZE MEG KEZELŐORVOSÁT, GYÓGYSZERÉSZÉT!

Igazság születik

Megnyílt Polgár Rózsa kiállítása

► **A hazai és nemzetközi művészeti élet egyik elismert alkotójának, Polgár Rózsának önálló kiállításával nyílt meg november 6-án Pesterzsébeten az Erzsébet-napi rendezvénysorozat. A Kossuth- és Munkácsy-díjas kárpitművész, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia, valamint a Magyar Művészeti Akadémia tagja, számos evangélikus templom oltárképének alkotója a kerületi Gaál Imre Galériában állította ki műveit. A tárlat január 12-ig tekinthető meg.**

A művészet megannyi visszaélésre, magánmitológia-gyártásra, ön- vagy politikai célú alkotásra ad teret. A Polgár Rózsa alkotásait bemutató tárlat ezzel szemben tisztaságot, a múlt és jelen megfogalmazását tárja a látogatók elé. A huszadik század fájdalmait nem politikai, sokkal inkább az imádság, a feldolgozás oldaláról megközelíteni akaró művészet ez. Nem didaktikus, inkább – fájdalmasan – őszinte. Még a kis posztamenseken található – mintegy társadalomkritikát megfogalmazó – aprócska üzenetek is arra hivatottak, hogy az első pillantásra mossollyá varázsolt találkozás feltételez-

se helyett felkiáltójelként jelezzék, ahogy mély és tiszta értékek tűnnek felhomályba. Polgár Rózsa nagyobb méretű falikárpitjai pedig az időtlenségből kilépő hitvallásként fogalmazzák meg a hit fontosságát, a haza szeretetét, a család értékét.

Az Erzsébet-napok rendezvénysorozat *Szabados Árpád* polgármester köszöntő soraival nyílt meg. A kiállítás megnyitón *Luther Márton* énekével köszöntötte Polgár Rózsát *Zádori Mária* Liszt-díjas kiváló művész és *Virágh László* lantművész, a Magyar Régizenei Társaság elnöke.

Simon Károly, a Magyar Művészeti

Akadémia Iparművészeti és Tervezőművészeti Tagozatának vezetője elmondta: „Meglátásom szerint Polgár Rózsa – eddigi életművével – méltán tekinthető a hazai kárpitművészet egyik meghatározó újjáélesztőjének. Ezért nem csoda, hogy alkotásai nemcsak idehaza, hanem külföldön is elismert, megbecsült művek”

Polgár Rózsa alkotásait *Sárosy Judit* művészettörténész méltatta. Az életmű kialakulásának nehézségeire is kitérő értekezésben *Sárosy Judit* elmondta, hogy olyan korban született Polgár Rózsa, amelyben az alkotás feltételeit a művészeknek saját maguknak kellett megteremteniük. Polgár Rózsa mindezt nemcsak áldozatos munkával végezte, hanem tevékenyen vett részt a hazai textilművészet újjáépítésében.

A művészettörténész kitért arra is, hogy a Kossuth-díjas művész alkotásain nemcsak a történelem elevenedik meg, hanem minden kárpiton felfedezhető a transzcendens megfogalmazása is: „Polgár Rózsa alkotásainak egyik visszatérő motívuma a fény, amely – mint tudjuk – elválaszthatatlan az árnyéktól. A fény és árnyék – mintegy a szent és profán – olyan szimbólum, mely szüntelenül figyelmeztet minket a döntés és a felelősség súlyára. Ehhez adja hozzá a művész a transzcendens leképezésekként a keresztet. Így válik több munkáin is a mennyei fénykereszt egyértelmű hitvallássá. Polgár Rózsa alkotói életműve jelzi, hogy ő nem a divatot, az eladhatóságot kereste. Ő a rögzös úton, azonban a kegyelmi úton járt és jár” – zárta mondanóját *Sárosy Judit*.

■ *Szőveg és fotó: GALAMBOS ÁDÁM*

Jegyzetlapok

(Napló, 2013)

Megbocsátás. Az ellenünk vétkezőnek. Milyen nehéz, és milyen jó érzés, ha megtesszük. Isten parancsolja így legszentebb imádságunkban, Krisztus példája pedig segít a döntésünkben. Sokszor a harag, a bosszúvágy eluralkodik rajtunk, a lélek sebei mintha nem tudnának begyógyulni. „A legfontosabb: az önismeret – írta *Pilinszky*. – Aki tisztában van saját vétkeivel, kicsínységével, az a másik emberben is könnyebben elfogadja a tévedés lehetőségét.” Érezzük, valaki bennünk kiabál: „Gyűlöld a másikat! Bosszuld meg tízszeresen!” És ennek nincs vége, lásd a torzsalkodó népeket. A kis háborúkat a nagyvilágban, az ártatlanul meghaltakat. Milyen kár, hogy csak a kevesek szeme előtt lebeg Jézus pél-

dája. Pedig nincs szebb, mint amikor reménytelen helyzetekben Krisztus nevében megbocsátunk.

Búcsúzó ősz. Fogyatkozó napok, hűvös hajnalok. Borongós délelőttök. De a déli harangszóra mintha fölébredne a szundikáló nap. Érezni lehet, ahogy két tenyerével önti a jó meleget a házakra, a pusztuló fákra, az önszürke folyóra. Nézem a fáradt arcokat a villamoson, ahogy süttetik a gyógyító fényben. Barátom, a félzűd hajléktalan férfi becsukta zöldséges asztalát, melegebb helyre ment. Csak vasárnap látom a budavári evangélikus templom előtt. Szerényen kéreget a közelben; meséli, hogy a fiatal banda mindenét elvette.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

SEMPER REFORMANDA

„Hiszek Szentlélekben... Ez a harmadik nagy világosság arra tanít, hogy a Teremtő és Megváltó hol található a földön, hol lehet vele találkozni, s hogy mi lesz végezetül mindennek a vége. Minderről sokat lehetne beszélni. Röviden ez a foglalatja: ahol a keresztyén anyaszentegyház van, ott található a Teremtő Isten, a Megváltó Isten és a Szentlélek Isten, aki naponként megszentel a bűnök bocsánata által... Az egyház pedig ott van, ahol Istennek ígését igazán hirdetik és vallják. Ennek kapcsán sokat gondolkodhatsz mindarról, amit a Szentlélek az egyházból naponként végbevisz... Adj hálát azért, hogy te is ebbe az egyházból hívtattál és jutottál! Gyönd meg és vald meg töredelemmel, hogy mindezt figyelemre sem méltatad. Könyörögj igaz, szilárd hitért, amely itt kitar és megmarad, amíg el nem jutsz oda, ahol örök maradásod lesz, tudniillik a halottak közül való feltámadás után az örök életben. Ámen.”

► *Luther Márton: Így imádkozzál (Balikó Zoltán fordítása)*

HETI ÚTRAVALÓ

„Mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéke elé.” (2Kor 5,10)

Szentháromság ünnepe után az utolsó előtti héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi batorítanak: reménységgel várjuk az Úr visszajövetelét; királyok királyaként fog megjelenni dicsőségben. „Tökéletesen reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésükre kaptok.” (1Pt 1,13; LK) Az ő trónusa előtt történik a hívők megjutalmazása (lásd 1Kor 3,13–15), és az örök élet Isten ajándéka (lásd Ef 2,8). Szilárd alapja a christianusok reménységének: „Ha elenyészik is a testem, szívem kösziklálja te maradsz, ó, Isten.” (GyLK 723) Az ítéletkor elé áll majd minden nép: „Amikor pedig az Emberfia eljön az ő dicsőségében..., akkor odaül dicsősége trónjára.” És akik megtették a legkisebb testvéreikkel az irgalmasság hitből jövő s Isten által előre elkészített jó cselekedeteit, önekkim mondja: „...velem tettétek meg. (...) Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek a világ kezdete óta számotokra elkészített országot.” (Mt 25,31.40.34) Luther írja: „Égi örökségünk, Isten ajándéka irgalomból, ingyen, a Krisztusban – ha hiszünk!” Pál szerint Isten gyermekeinek reménysége: a test megváltása. „Mert üdvösségünk reménységre szól. (...) Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor állhatatossággal várjuk.” (Róm 8,24–25) Hegyi beszéde végén Isten akaratának cselekvésére szólítja fel hallgatóságát Jézus: „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kösziklára építete a házát.” (Mt 7,24) A végítéletkor csak a Krisztusra alapozott élet marad meg, ezért a reménység hitvallásához meghátrálás nélkül ragaszkodjunk. Tűz fogja megemészteni azokat, akik a Szenháromság bármelyik személyét szándékosan megtagadták, megcsúfolták. „Félelmetes dolog az élő Isten kezébe esni.” (Zsid 10,31; s lásd 5Móz 32,36a) Urunk a mai bűnbánati és imanapon (amely jellegében a hamvazószerdához hasonló) az évek óta terméketlen fügefá végső sorsával figyelmeztet: „Vágd ki, miért foglalja a földet hiába?” (Lk 13,7) Ám halálunk vagy Jézus eljövetele napjág tart a kegyelem ideje, hogy megtérjünk, visszatérjünk öhozzá. Pál emlékeztet az Úr eljövételére: „Mert amikor az Úr Jézus megjelenik a mennyből..., akik nem ismerik Istent, és nem engedelmeskednek... Krisztus evangéliumának..., örök pusztulással bünhődnek...” Esedezik a keresztyénekért, „hogy megdicsőüljön a mi Urunk... neve bennetek, és ti is óáltala.” (2Thessz 1,7–9.12) A nagy-tánc szerint Jézus azért méltó a halálra, mert Istent káromolta e kérdésükre adott válaszával: „vajon te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia”, „Te mondtad. Sőt... mostantól fogva meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.” (Mt 26,63–64) János apostol láthatta a halottak feltámadásának és az utolsó ítéletnek képét: „...látam egy nagy fehér trónust és a rajta ülőt... Ha valakit nem találtak beirva az élet könyvébe, azt a tűz tavába vetették... ez a második halál...” (Jel 20,11.15.14) Ám ma még kérhető: „Írd az élet könyvébe / Megváltottad nevét, // A boldogok sorában / Adj, Jézusom, helyet.” (EE 505,4)

■ SZENCZI LÁSZLÓ

■ GARAI ANDRÁS

A szentek közössége

Ma különösen tapasztalom, hogy nagy szükségem van a szentek közösségére, mert ebben az antikrisztusi világban megosztott hadsereggel nem tudunk győzelmet aratni. A Szentírás szerint ezt a közösséget a Lélek gyümölcse teszi lehetővé számomra: „A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívség, jószág, hívség, szelidség, önmegtartóztatás. Az ilyenek ellen nincs törvény.” (Gal 5,22–23)

Fontos, hogy ugyanaz a Lélek kapcsoljon össze Jézus Krisztus hadseregének többi katonájával – olvasom *Corrie ten Boom* (1892–1983) holland evangélista *Menetrend* című könyvében (megjelent Amszterdamban 1969-ben). Majd így folytatódik: a lelki ajándékok által tudunk különbséget tenni a lelkek között, és így állapíthatjuk meg, kivel tudunk együtt harcolni, és kivel nem.

Pál apostol a *Filippiekhez írt levele*ben ezt mondja a szentek közösségéről: „Csakhogya a Krisztus evangéliumához méltóan viselkedjétek, hogy akár odamegyek és látlak titeket, akár távol vagyok, azt halljam rólatok, hogy megálltok egy Lélekben, egy szívvel, együtt küzdve az evangélium hitéért...” (Fil 1,27)

Az antikrisztusi időnkben egyre többen próbálkoznak, hogy bennünket félrevezessenek. Erre Isten igéje figyelmeztet is: „Mert hamis krisztusok és hamis proféták állnak majd elő, jeleket és csodákat tesznek, hogy megtévesszék – ha lehet – a választottakat is.” (Mt 24,24) De az Úr megőriz ettől a veszedelemtől.

A Szentlélek szeretetet és bölcsességet ad, hogy a kritika helyét elfoglalhassa a lelkek megkülönböztetésének ajándéka. Határozott, világos különbséget kell tennem aközött,

hogy mi van az ördögtől, és mi a Szentlélektől. Ebben kell gyakorolnom magamat, mert az ördög nem mindig ordító oroszlán. Sokszor nagyon is „kegyes” tud lenni, éppen ezért megnehezíti a megkülönböztést. Az Ige azonban ebben is eligazít: „Ha pedig valakinek nincsen bölcsessége, kérjen bölcsességet Istentől, aki készségesen és szemrehányás nélkül ad mindenkinek, és meg is kapja.” (Jak 1,5)

Az Úrtól kapott bölcsesség nyitott füleket és nyitott szemeket ad, hogy a szeretet és a lelkek megmentésének a vágya uralkodjék bennünk, és imádságunkat a bibliaolvasással együtt lelki aktivitás és öröm hassa át a Szentlélek munkálkodása nyomán. „Ha pedig a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van, akkor közösségünk van egymással, és Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.” (1Jn 1,7)

Mihelyt kapcsolatba kerülünk másokkal, azonnal felfedezzük saját gyengeségeinket és másokéit is. Isten a másokkal való kapcsolat útján nevel bennünket. Olykor szüksége van csiszolópapírra is, hogy az egyéniségünket átforgalmazzon. A szívünk természeténél fogva büszke, az a veszély fenyeget, hogy az ember „valakinek” érzi magát. Ilyenkor szükségünk van arra, hogy alább szálljunk, és erre az Úr sokszor a keresztyén testvérem útján figyelmeztet.

Jézus győzelme teszi lehetővé a Szentlélek által, hogy harag helyett szeretet töltse be szívünket azok iránt, akik vétkeztek ellenünk. Ha mások megkeserítik életünket, imádkozunk, hogy az Úr még ezáltal is munkálja a megszentesülésünket. Imádkozunk értük, és szeressük

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Mezei nyúl

Ha autóban vagy vonaton ülök, mindig nézem az elsuhanó tájat, benne az ott látható állatokat. Különösen télen, amikor hó fedi a határt, látni jól a fehér felületen baktató nyulakat.

Ez a kedves tapsifüles hazánkban mindenütt előfordul, a leggyakoribb mégis a sík alföldi tájakon. Kedveli azokat a mezőgazdasági területeket, ahol a közelben rétek, legelők vannak.

Elsősorban a szürkület idején és éjszaka jár táplálék után, nappal a maga készített sekély vácokban pihen. Szembefordulva fekszik az uralkodó széllel, hogy az a bundáját ne borzolja. A pihenő állat mozdulatlanul figyel, abban bízunk, hogy a közeledő ember nem veszi észre.

Ezt néhányszor kipróbáltam. Megállás nélkül mentem tovább, még csak feléje sem néztem. A nyúl mozdulatlan maradt, pedig csak tíz méternyire voltam tőle.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

letnek. Eleinte mozdulatlanul fekszenek a fűben. Szaguk ilyenkor még nincs, így akár az éles szimatú róka is elmehet mellettük anélkül, hogy észrevenné őket. Nyitott szemmel, szőrösen jönnek napvilágra, és ha kell, néhány nap múlva már futni is tudnak.

RAJZ: BUDAI TIBOR

Ugyanúgy jöttem visszafelé, de amikor megálltam, és ránéztem, nyomban felugrott és menekült. Füleit lesunyva úgy rohant, mintha legalább három róka üldözte volna. Egy idő után lassított, majd megállt. Hát-ranézett, és amikor látta, hogy nem üldözöm, nyugodtan továbbugrált.

A mezei nyulak ragaszkodnak megszokott területükhöz, ezért később valószínűleg visszatért.

Nappal a leggyakrabban a januári párási időben látni őket, amikor többen is ugrálnak egymás után. A kanok heves harcokat vívnak a nyulakiszasszonyok kegyeiért. Egymásnak ugranak, rúgják, pofozzák a másikat. A mezőn talált kitépelt barna szőrcsomók az ilyen lovagi tornák helyét jelzik.

Az első kisnyulak márciusban szü-

Anyjuk nincs velük, de éjszaka felkeresi és megszojtja őket.

A mezei nyúl növényevő. Fűvet rágcsál, és sokszor felkeresi a mezőgazdasági kultúrákat is. Télen a fiatal fák kérgét rágcsálja.

Szeptember 1-je és december 31-e között vadászható.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, a nőstény hány-szor ellik évente?
2. Egyszerre hány kicsinye van?
3. Hány kiló vajon egy mezei nyúl?
4. Milyen gyorsan tud futni?

Válaszok: 1. három-négy alkalommal; 2. két-három; 3. három-hat kilogramm; 4. akár 60 km/óra sebességgel.

Jézus tanításai

- Mostani hatrészes sorozatunkban Jézus tanításai közül elevenítünk fel néhányat. Mindegyik részben egy-egy feladatot is megoldhattok. A helyes megfejtéseket összegyűjtve a sorozat végén küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

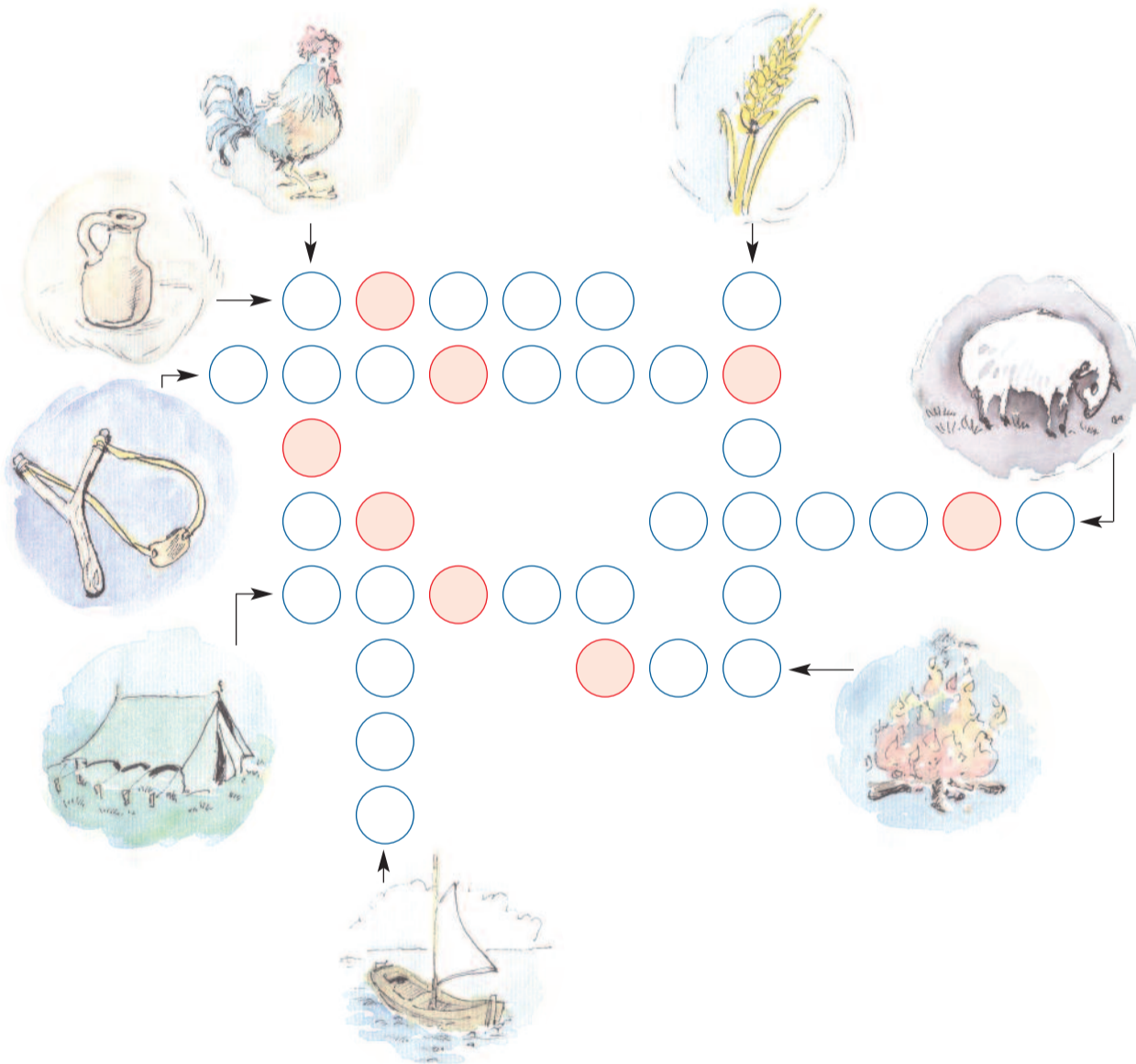
Jézus az adakozásról is tanította az embereket. Azt mondta, ne legyünk irigyek, hanem jó szívvel osszuk meg másokkal, amink van.

De arra is tanított, hogy ne tudjon más az adakozásunkról. Elég, ha az Isten tud róla. Azt mondta a Mester: „Te pedig amikor adományt adsz, ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb. A te Atyád, aki látja, megfizet neked.”

Arra tanít minket Jézus, hogy ne azért adakozzunk, hogy eldicsekedhessünk vele, vagy mások szeressenek minket ezért. De még csak nem is az a legfontosabb, hogy azt várjuk: a többi ember cserébe később majd nekünk ad valamit. Mindig azt tartsuk szem előtt, hogy az Atyának köszönhetjük, amink van, mert tőle kapunk mindent. Azzal törődünk, hogy ő meg legyen

elégedve velünk. És mivel ő gondoskodik rólunk, jószívű adakozásunkat többszörösen fogja visszafizetni.

Oldjátok meg a keresztrejtvényt! Ha a pirossal megjelölt karikák betűit helyes sorrendben olvassátok össze, megtudhatjátok, hogyan kell adakoznunk Jézus szerint.

RAJZ: MAKÓ BELA

Babák a Falumúzeumban

Népviseletbe öltöztetett babák lakják meghosszabbított nyitva tartással a nagytarcsai Falumúzeumot. Érdemes megnézni! A Száz baba viseletben cí-

mű kiállítás nagytarcsai népszokásokat és gyermekjátékokat elevenít fel a Múzeumkert utca 21. szám alatt. A hímzett opleckókban, pruszlikokban és szoknyákban virító „modellek” segítségével sokat megtudhattok többek között arról, hogy életkortól és családi állapottól függetlenül ki mit viselhetett a hétköznapokon vagy az ünnepek alkalmával. Emellett láthattok például festett hinalovakat, faragott bölcsokeket vagy fonott babakocsikat is.

A kiállításához kapcsolódóan a múzeumba érkező csoportok kérhetnek kézműves-foglalkozást is, amelynek keretében mindenki elkészítheti a saját rongy- vagy csutkababáját.

A nagy sikerre való tekintettel a kiállítás nyitva tartását november 30-ig meghosszabbították.

FORRÁS: NAGYTARCSAI FALUMÚZEUM

Száz baba viseletben – Nagytarcsai népszokások és gyermekjátékok. Cím: Falumúzeum, 2142 Nagytarcsa, Múzeumkert u. 21. Nyitva tartás: keddszerda: 10–16 óra; csütörtök–péntek: 10–14 óra. A gyermek- és nyugdíjasjegy ára: 200 forint, a teljes árú jegy: 400 forint. A kézműves-foglalkozás ára: 600 forint/fő. Csoportok a 70/379-8262-es telefonszámon jelentkezhetnek be.

Communicare necesse est

Felügyelők, püspökök és szakértők tanácskozása Révfülöpon

▶ Folytatás az 1. oldalról

Az „élő kövek” építésének célját szolgálta Buday-Malik Adrienn Pályázatok és közösségépítés címmel tartott előadása is. A konferencia fontosságát mutatja, hogy eljött és áhítatot tartott mindhárom püspök, és a zsinat lelkészi elnöke volt a vasárnapi istentisztelet igehirdetője. Fabiny Tamás pénteken, Gáncs Péter és Szemerei János szombaton, Hafenschner Károly pedig vasárnap szolgált.

számít a gyülekezetek javaslataira, kezdeményezésére. Fabiny Tamás azt kérte a felügyelőktől, hogy a gyülekezeti honlapok szerkesztői külön linkben hívják fel a figyelmet a jubileumi előkészületekre.

Magyar bandériumok, szlovák és német gyökerek

A nemescsói társfelügyelő rögtön hozzászolt az ünnepi témához: 1917-ben háborús körülmények között ünnepeltek, de mindenütt megadták

Luther-rajzfilm:

bemutatták az erfurti epizódot

A tanácskozáson részt vevők az elsők között láthatták a Luther-rajzfilm első elkészült epizódját, amely az erfurti kolostorban töltött időszakot öleli fel. A film a jubileumi előkészület kiemelkedő munkája, amely játékos formában, fiatalok számára is vonzó formanyelven szeretné bemutatni Luther életművét. A készítő a konfirmándusok felkészítésére gondoltak, segédanyagokat is készítenének. A filmet az alkotók reményei szerint a gimnazisták is szívesen megnézik, talán jobban is értik majd, mint a kisebbek. A felnőttek épülését is szolgálhatja, hiszen a rajzfilmeket nem csak a gyermekek szokták szeretni – jegyezték meg többsen is.

Jellemzően ábrázolja a film a szerzeteseket, akik szép rendben keringnek a kolostorudvaron. Közülük kirí Luther tépelődő, vívódó alakja. Még keményebben mutatja be egyik szerzetesét, aki heves szexuális vágyait akarja leküzdeni, s akit Luther vigasztal. Az epizód csúcspontja, amikor a későbbi reformátor megkapja a Bibliát Staupitz rendfőnöktől, aki órá bízta a Szentírás tanulmányozását. Akkor ez igazi kitüntetés volt.

A Luther-rajzfilmsorozatot neves alkotók készítik: Richly Zsolt *A kockásfüllű nyúl* című sorozata gyermekeink igazán kedves szórakozása volt. A rajzfilmek előállítása nagy és költséges feladat, szerencsére a német

Szükség van-e a világi médiában való megjelenésekre? Erre a kérdésre adott megfelelő válaszokat és oszlatta el a kételyeket Várhelyi Endre médiaszakértő. A magát ateistának és agnosztikusnak valló szakértőt a felügyelőknél ugyan nem sikerült meggyőzniük, abban azonban megegyeztek: a média mérőszámainak figyelése, az ezek alapján meghatározott médiaterv elkészítése a kampány szempontjából elengedhetetlen.

A felügyelőknél tartott részletes előadással előítéleteket és tévhiteket is sikerült eloszlatni. Megdöbbentő volt, mennyire tájékozatlanok vagyunk a média világában, pedig azt hisszük, jól ismerjük. Azt gondoljuk, tévén mindenki néz, rádiót mindenki hallgat, újságot mindenki olvas, internetet mindenki használ, és akkor már azzal is tisztában vagyunk, hogy a háttérben milyen folyamatok zajlanak.

Közben viszont nem tudjuk, hogy – szubjektív véleményeinken túl – mérőszámokkal alátámaszthatóan valójában melyik tévécsatorna a legnézetesebb, melyik rádió a leghallgatottabb, melyik újság a legolvasottabb. Csak hiszünk és sejtünk valamit, de az a valósággal köszönő viszonyban sincsen. Ahogyan nem tudjuk azt sem, az egyes médiumoknak mekkora az elérési indexe, mit mire érdemes használni, melyiknél milyen dolgokat érdemes figyelembe venni.

Várhelyi Endre előadásából olyan bennfentes információkat is megtudhattunk, hogy mennyire térült meg az egyházunk médiamegjelenésére fordított összeg, és hogy a listaáras mérések szerint az egyes egyházak mennyit költöttek az előző időszakban a kampányaikra.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA / Evangélikus.hu

HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA FELVÉTELE

Pröhle Gergely egyenesen az egyházi gyűjtéményi értekezletről érkezett Révfülöpre. Az országos felügyelő megnyitójában arra helyezte a hangsúlyt, hogy mindkét tanácskozás kapcsolódik múltunkhoz is, a közös kincs őrzéséhez s ahhoz, hogy miként lehet helyi szinten vonzó, a múltat tisztelő és a jövőt építő közösséget formálni.

Az anyakönyv minden gyülekezet legdrágább kincse: ez vezet a keresztelőtől a konfirmációig. Ez a további életpálya dokumentuma is, de nagyon hatékonyan segítheti az egyszázalékos kampány közösségépítését is. Evangélikus testvérek nyomára bukkanhatunk, meg tudjuk őket szólítani – mutatott rá Pröhle Gergely, és hangsúlyozta, hogy a reformáció ünnepén bejelentett ötmilliárdos állami támogatás a jövőépítés nagy lehetősége. (A budapesti és a győri „evangélikus sziget” felújítása érdekében kötött megállapodásról múlt heti lapszámbunkban olvasható tudósítás.)

Reformáció: pont ötszáz

Kiemelt téma volt a nyitónapon, és később is szóba került a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának előkészítése. Fabiny Tamás püspök a zsinaton létrehozott emlékbizottság elnöke, s részt vesz a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) előkészületeiben is.

A püspök ezzel kapcsolatban kitért arra, hogy 1917-ben a kerek évforduló még európai ügy volt, ma már viszont világszerte készülnek az ünnepségeire. Az LVSZ 2017-ben Namíbiában, a volt német gyarmaton tartja következő nagygyűlését, ami jelzi: Afrika egyre nagyobb szerepet tölt be az evangélikus jövő építésében. Az előkészületek alapfogalmai: önkéntesség, fenntarthatóság, hivatásszerűség, hálózatosság.

Hivatásszerű, tehát profi munkát várnak el az egyházban a felügyelőktől is. A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiája a „Legyünk láthatóan evangélikusok!” jelmondatra épül. Fabiny Tamás emlékeztetett arra, hogy Luther nem a wittenbergi vártemplom kapujának belső oldalára, hanem a külső oldalra szegezte ki tételeit. Látszani akart, látható akart lenni, nem csak a templomba belépők figyelmére számított – mutatott rá. A jubileum nem csak ünnepségekből áll majd, hiszen az évforduló jó alkalom a megújulásra – fűzte hozzá, s itt megemlítette, hogy

a módját a gyülekezetek. Most is a gyülekezetekre kellene alapotni az ünnepi előkészületeket – hangsúlyozta Sztórkay Attila, aki hosszú évtizedek óta tölti be tisztségét. Emlékeztetett arra, hogy 1917-ben sok helyütt megújították az oltárterítőket, volt, ahol új csillárt vásároltak, másutt díszes ruhákban, nemzeti lobogókkal vonultak fel ünnepi bandériumok. A mély vallásosság és a hazaszeretet jegyében ünnepeltek – mondta.

Termán Nikol, a kétbodonyi gyülekezet küldötte ezzel kapcsolatban fontos kérdést tett fel: hány szlovák és német gyökerű gyülekezetet képviselnek a jelenlévők? Több tucat kéz emelkedett a magasba. Rögtön tisztázódott: az ünnepet a tolerancia és a kölcsönös tisztelet jegyében szervezik. Ismeretes, hogy a 2017-es jubileumot megelőző évek különböző témákat ölelnek fel: idén épp a tolerancián van a hangsúly.

Gáncs Péter elnök-püspök arra figyelmeztetett: nem lenne jó, ha az adott évben mindig csak egy résztemára figyelnénk. A jelmondatok is így szólnak: *reformáció és a nők, reformáció és... stb.* Tehát nem lenne jó, ha idén csak a tolerancia lenne előtérben, máskor meg más résztema – mindig a maga teljességében kell figyelni a reformációra.

Igazi csemege az olvasóknak

Az előkészület látványos eredménye lesz a 2017-re teljes Luther-könyvsorozat. A szerkesztésben kiemelkedő szerepet játszik Csepregi Zoltán egyháztörténész-professor. Évról évre újabb könyvet jelentet meg a sorozatból a Luther Kiadó, nem tematikai sorrendben, hanem a szerkesztés menetéhez igazodva. A gondozásában most a *Levelek* kötet látott napvilágot, amely – mint Fabiny Tamás hangsúlyozta – igazi csemege az olvasóknak. Például kisfiának írt levélben Luther játékosan magyarázza a Szentírást, de élmény olvasni a pápának vagy a választófedelemnek küldött levelét is – fűzte hozzá.

Fabiny Tamás felmutatta a nemrég kiadott kötetet. „Vastag és olcsó” – mondta tréfásan. A püspök arról is tájékoztatott, hogy nagyon kedvezményes áron ajánlották fel a sorozat eddigi kötetét a gyülekezeteknek, s megdöbbentek, amikor megtudták, hogy volt, ahol nem vették át a könyvet, s volt, ahol levélben is visszautasították.

A SZERZŐ FELVÉTELE

egyház jelentős támogatást nyújt a költségekhez. Az alkotók szeretnék, ha az M1 is másorra tűzné a filmet, valószínű, hogy jó nézettsége lenne, ha jó műsoridőszakban vetítenék.

Dévai György fadori felügyelő meglepve észlelte, hogy fia hangját hallja a filmben – Dévai Balázs egyébként a Bárka színművésze. Édesapja mentegetőzve mondta: ritkán tud beszélgetni fiával, szerencsére sok munkája van, ezért nem tudott arról, hogy Balázs is szerepet kapott a hangok megformálásában.

220 óriásplakát, 26 millió forintos növekedés

A felügyelői értekezlet talán legfontosabb témája az egyszázalékos kampány volt, hiszen a gyülekezetek világi vezetői nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a hívek minél nagyobb számban ajánlják fel adójuk egy százalékát az evangélikus egyház számára, s hogy minél több szimpatizáns rendelkezzen ugyanígy.

Az idei kampány különösen sikeres volt: 61 ezren rendelkeztek az egy százalékról egyházunk javára, ez mintegy 26 millió forintos növekedést jelent. Horváth-Bolla Zsuzsa kampánykoordinátor előadásában emlékeztetett arra, hogy néhány évvel ezelőtt még csupán 35 ezren ajánlották fel adójuk egy százalékát, s a jelentős növekedés főként a sikeres kampánynak köszönhető. Voltak kevésbé sikeres évek. Például az egyik esztendőben „Egyház, nem fegyház” mottóval

kampányoltak, s szerinte nem volt átlító a „Fogadj örökbe egy nagypapát” kampányszöveg sem.

Legutóbb a „Tedd teljessé a mosolyt” jelmondat szerepelt a plakátokon. Összesen kétszázötven óriásplakátot helyeztek ki a főbb útvonalakon, és kedvezményes áron tudtak elhelyezni reklámfilmeket. Arányaiban a legnagyobb növekedést épp az evangélikus kampány eredményezte.

Milyen a plakáthölgy mosolya, lesz-e plakátmérgezés?

Voltak fenntartások is. A jelenlévők rákérdeztek, hogy milyen a megtérülés a költségekhez képest. Pröhle Gergely rámutatott, hogy az idei 12 milliós kampányköltséggel szemben 26 milliós növekedést mutat az egyszázalékos összevétel, tehát igazán hatékony volt a munka.

Másoknak nem tetszett a plakáton szereplő hölgy félmosolya. Volt aki megjegyezte, hogy nem szeretné jövőre újra látni az „agyvérzéses” arcot, s hiányolta az evangélikus tartalmat a kampányból. Gáncs Péter hangsúlyozta, hogy mindenképp erősíteni kell az evangélikus identitást az egy százalékok ügyében is. Szerinte az evangélikus plakátok általános jellegű szövege a katolikusok

kampányát is erősíthette, így – amint tréfásan megjegyezte – akár hozzájárulást is kérhetnénk tőlük költségeinkhez.

Haba Gábor kampányszervező, újpesti felügyelő erre válaszul azt hangsúlyozta, hogy szándékosan törekedtek arra, hogy ne csak az evangélikus híveket, hanem a hozzánk közel állókat is megszólítsák egy kevésbé konkrét szöveggel.

Mások is úgy vélték, hogy nem szabad „belterjes” kampányt folytatni, mert az adófizetők arányát figyelembe véve nagyjából már elértük a felső határt az evangélikus egyházon belül, csak kívülről lehet növekedésre számítani. Többen viszont úgy gondolják, vannak még bőven tartalékok, s itt jelenthet nagy segítséget az önkéntesek munkája, akik figyelmeztetnek a határidőkre, s rendelkező nyilatkozatokat továbbítanak.

Voltak, akik arra figyelmeztettek, hogy a választások évében sokan „plakátmérgezést” kapnak, tehát korlátozott lesz az ilyen hirdetések hatékonysága. Többen hiányolták a Luther-ról szóló plakátokról, mivel az hatékonyan mutathatta volna az evangélikus tartalmat. Nagy derűséget váltott ki egy hozzászólás: az illető nem értette, miért osztanak kampányfeladatként éltel a hajléktalanoknak, hiszen ők úgymsem tudnak felajánlani semmit sem, nem adóznak. Aztán rájött: az ételosztásban részt vevőket is mozgósította az akció, ők is jobban átértékelték az egyszázalékos felajánlások fontosságát. Az egy százalékokból származó jelentős bevétel növekedés egyébként magáért beszél: kell a figyelemfelkeltés, kell a hatékony gyülekezeti munka a kampányidőszakokban: februárban és májusban.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA FELVÉTELE

Imádság a verseny előtt

Versenyben

A török puta elnevezésű cél

A mongol nadam

Íjat feszítő evangélikus világbajnok

Beszélgetés Terman Szilárddal

► „A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!” – könyöröghettek volna a dél-koreai Cseonan városának futballstadionjában október 17–22. között a világ huszonnyolc országából érkezett versenyzők. Terman Szilárd a Hagyományos Íjászok Világszövetségének világbajnokságán hódította el az első helyet, míg a magyar csapat többi tagja további négy érmet hozott el a lehetséges tizenkettőtől.

– Miként zajlik egy ilyen világverseny?

– A világbajnokságot a Hagyományos Íjászok Világszövetsége rendezte, amelynek jelenleg ötvenhat ország a tagja. A bajnokság többnapos fesztivál is egyben, közben íjászbemutatók és előadások is zajlottak.

A versenyzők a szövetség bármely tagállamában honos, ősi íjakat használnak; a versenyszabályzat a hagyományos íjak és célok egész sorát felvonultatja. A pályafázaton hét céladakályt kellett leküzdeni. Elsőként az amerikai céladakály háromdimenziós állatalakjaira kellett löni tíz, tizenöt és húsz méterről. A második a magyar cél volt harmincméternyire az alapvonalától. Ez mozgott, hét és fél métert tett meg mindössze tizenöt másodperc alatt jobbról balra, illetve vissza. Amíg megtette ezt az utat, öt vesszőt kellett kilőni rá. Negyven méterre állt a versenyzőktől a török puta elnevezésű cél, ötven méterre

volt a kínai, hatvanra a japán, hetvenötöre a mongol nadam, kilencvenre pedig a koreai hagyományos cél.

– Tartogatott újdonságokat az Ön számára a pálya?

– Összetett és formabontó volt nekem ez a verseny. Ilyen típusú pályával, mint ez, még nem találkoztam. Törökországban ugyan voltam már nemzetközi versenyen, ahol a távolságok hasonlóak voltak, ott viszont csak puta célokra löttünk, s a pontozásban is voltak eltérések.

– Hogyan készült a versenyre?

– Posta Pál nevét mindenképpen meg kell említenem. Ő a Hagyományos Íjászok Világszövetségének titkára, a szövetség versenyein már több ízben működött bíróként, így volt rálátása arra, milyen célokkal álllok majd szemben ez alkalommal. Megtudtam tőle a pálya adottságait, s ennek alapján nagyjából megépítettem a várható versenypályát. Másfél hónapot készítettem. Húrszámolyos, mongol típusú íjjal versenyeztem.

– Mi adott erőt a felkészülés közben?

– Visszaemlékeztem az előző, törökországi versenyemre, amelyen egy vadonatúj, teljesen ismeretlen íjjal indultam. A kategóriámban tizennégy országból kétszázötven versenyztünk, közöttük a harmadik helyen végeztem. Mivel ilyen szép eredményt tudtam elérni a körülmények ellenére, elhittem, hogy megnyerhetem a dél-koreai versenyt. S elkezdtem a szisztematikus felkészülést. Kiszűrtem, hogy mely távolságok a gyengéim, s azokat gyakoroltam.

Terman Szilárdnak csak úgy „az ölébe hullottak” a világversenyek. Járt már Kínában, Törökországban és legutóbb Dél-Koreában. Legszívesebben mindig hun íjjal löne, ha nem menne tönkre kezei között a számára készített sporteszköz. Ugyanis Szilárd termete igencsak tekintélyt parancsoló. A világbajnok a kétbodonyi evangélikus gyülekezet tagja, Nógrád lankái között családi gazdálkodást folytat. Egy kislány büszke édesapja.

– Hány találatot kellett elérnie a világbajnoki címhez?

– Száznyolc pont volt a maximum, ebből ötvenet lőttem meg harmadmagammal, Szórády Ernő bácsival, aki a tizenhárom fős magyar csapat tagjaként utazott a versenyre, és egy román ajkú íjással. Az első három hely közöttünk dőlt el. Úgy mentem be a szétlövésbe, hogy akár milyen rosszat lövök is, dobogós leszek. Negyven méterről löttünk a török puta célra. Mindannyiunknak öt lövése volt, felváltva löttünk, s én rontottam a legkevesebbet, négy ponttal győztem. A román versenyző lett a második, Ernő bácsi pedig a harmadik.

– Mivel díjazták a legjobbakat?

– Érmet, oklevelet s egy koreai íjat kaptunk.

– Mikor fogott a kezében először íjat, s mit jelent Önnek az íjászkodás?

– Most már több mint tizenhét éve íjászkodom, tizenöt évesen ismerkedtem meg e sporttal. Önképző módon – folyóiratokból, szakkönyvekből – tanultam meg az alapokat. Érdekes ez a sport, szinte lakmuspapírként jelzi az ember pillanatnyi állapotát. Ha valaki nincsen jó lelkiállapotban, mentálisan kimerült, nincs egyensúlyban önmagával, az az íjászteljesítményén egyből kiütözik. Az íj egyszerre fegyver, sporteszköz és szakraális tárgy.

– Miben áll az íj szakraalitása?

– Többek között a lakmusszerű érzékenységéből, amelyet említettem. Hatalmas feszültség van ebben az eszközben, ha az ember nem tudja finoman kezelni, akkor bizony büntet. Minden hibát rögtön „megtorol”. Ahhoz, hogy eltaláljam a célt, egyenesen kell kilőnöm a vesszőt. Bármilyen akarunk is elérni az életben, ha egyenesen közelítünk hozzá, az meglesz... Persze lehet kerülővel is, de ha az ember egyenesen halad, akkor túl nagy baja nem eshet...

■ BALLA MÁRIA

Istentiszteleti rend • 2013. november 17.

Szentháromság ünnepe után utolsó előtti (reménység-) vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 25,31–46; Jer 8,4–7. Textus: 1Jn 2,24–29. Énekek: 502., 526.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Pápai Attila; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; du. 2.; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (úrv., Megálló nevű ifjúsági istentisztelet) Solymár Péter Tamás; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv., zenés) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. Mézes Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Darvas Anikó; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András és szuplikáló; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András és szuplikáló; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXXIII., Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budaakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

A rövid valóságnak

Az internet emlékezete örök. Hamar nyilvánvalóvá válik ez például olyankor, amikor valamelyik hírességről készül egy „cikis” kép, és az embereknek éppen nincs jobb dolguk, mint hogy ezt megosszák az ismerősökkel. Ha elég sok időt töltünk a Facebook-falunk nézegetésével, akkor biztosan találunk ilyenekkel. Aztán ott van a Snowden-botrányként elhíresült lehallgatási ügy, amellyel kapcsolatban nemrég az is kiderült, hogy a berlini amerikai nagykövetség tetejére épített berendezéssel még magát *Angela Merkel* kancellár asszonyt is lehallgatta az NSA. És ezeket a digitális információkat is nyilván elmentették valahova.

Már volt szó a *Snapshot* nevű alkalmazásról, amely annak köszönheti sikerét, hogy egy fontos axiómát vett semmibe: azt tudniillik, hogy a küldött üzenet megmarad a másik félnél. A *Snapshot*-tel küldött kép ugyanis legfeljebb tíz másodperc után eltűnik. Így ideális olyan üzenetek továbbítására, amelyeket semmiképpen sem szeretnénk a későbbiekben viszontlátni.

E sorok írója nem emlékszik pontosan, melyik vigjátékban látta azt a jelenetet, amelyben a kamaszlányát féltő apa elkezd követni lánya udvarlóját, és lefotózza, amint az bemászik egy másik lány ablakán. Az apa ezt látva így szól: „Na, belőled sem lesz már amerikai elnök”. És nem véletlen, hogy a „fiatalkori botlás” kifejezés ennyire elterjedt, ugyanis a felnövekvő generáció hajlamos arra leginkább, hogy a jövőt

figyelmén kívül hagyva hozzon meg döntéseket, főleg ha ezek pusztán a virtuális világhoz kapcsolódnak.

Egy tanulmány szerint a fiataloknak a Facebook olyan, mint a felnőtteknek a LinkedIn. Ez utóbbi elsősorban arra jó, hogy az ember az üzleti kapcsolatait rögzítse rajta, így kiváló terepe a személyesmárka-építésnek, illetve ha álláskeresésbe fog valaki, akkor bizonyos körökben egy jól kinéző LinkedIn-profiloldal sokat nyomhat a latban.

Számtalan tanács lehető fel arra vonatkozóan, hogy miképpen érdemes ezen az oldalon kommunikálni. Például a nyaralásról készült fotók túlzott hangsúlyozása azt az érzetet keltheti, hogy az alkalmazott esetleg „lógós”, és a munkahelyén a legtöbbről valójában a szabadságot becsüli. A családi fotók így a Facebookon landolnak, ezt viszont a fiatalok kezelik úgy, mint az életüknek egyfajta „hivatalos” lenyomatát, amelyen később vissza lehet nézni az eseményeket.

Az igazán bulis dolgokra ott van a *Snapshot*, amely rövid idő után mindent eltüntet nyomtalanul. Bár egyelőre nem lehet tudni, hol is van ebben a valódi üzlet, mindenesetre a cég több száz millió dolláros befektetésre számít, és teljes értékű több mint hárommilliárd dollár teszik.

A generációk közötti szakadékot ez is jól szemlélteti. A legtöbb felnőtt furcsán tekint a *Snapshot*-re, és gyakran csak értelmetlen játéknak gondolja, a fiatalok pedig a *LinkedIn*-ről gondolják, hogy az valami öreges do-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

log, amelynek nincs túl sok értelme. Az egyik csoport örül, ha olyan technológiát használ, amely révén nem marad nyoma, a másik pedig azért él, hogy minél több „nyomot hagyjon az univerzumban”, ezért számukra az állandóság fontos szempont.

Nemrég komoly botrány söpört végig a világ legnagyobb könyves oldalán, a *Goodreads*-en. Az *Amazon* felvásárlása után változtattak szabályaikon, és kevésbé toleránsak lettek azokkal az értékelőkkel szemben, akik az egyes könyvekről írt véleményükben személyeskedve támadták a könyv szerzőjét is.

Bár az eseményeknek nagyobb volt a füstjük, mint a lángjuk, jó páran döntöttek úgy, hogy otthagyják az oldalt. Közülük legtöbben talán a *Booklikes* oldalt vették birtokukba, amely sokkal, de sokkal kevesebbet nyújt.

A *Goodreads* a nagy, hatalmas testvér, amely megunhatatlan mennyiségű tartalommal tud szolgálni, és pezsgő közösségi élet zajlik rajta. Úgy tűnik, nem is igazán lehet jobbat készíteni nála. A *Booklikes* ellenben egyszerű eszközöket ad, arra fókuszálva, hogy életünknek csak a könyvekkel kapcsolatos szegmenséről hagyjunk nyomokat – akár csak magunknak.

Életünk internetes lenyomataihoz újabb és újabb „célszámok” fognak születni.

■ N. B.

Országos szakmai nap a Szehlo-iskolában

► Az evangélikus általános iskolák alsó tagozatos tanítói szakmai napon vettek részt Zámboé Karner Anikó intézményegység-vezető, tantárgygondozó szervezésében a budapesti Szehlo Gábor Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumban. Az ország több iskolájából – Orosházáról, Nyíregyházáról, Szarvasról, Kiskőröséről, Albertirsáról, Sopronból, Győrből és Budapestről – érkeztek november 8-án a tanítónők bemutatóórák megtekintésére.

A tantárgygondozó megnyitóját követően az iskola Velkey Zsuzsa tanárnő vezette alsó kiskórusa énekkel és furulyaszóval köszöntötte a vendégeket. Győri Dávid, az általános iskola lelkésze Isten igéjével indította útjára a tanácskozást. Az órák megtekintése előtt Bodor Eszter általános igazgatóhelyettes mutatta be a vendéglátó intézmény szakmai munkáját.

A résztvevők az alsó tagozat négy évfolyamán matematikaórákat látogattak, melyeket a Szehlo-iskola pedagógusai – Szapokóné Katona Dóra, Krapecz Imréné, Kovács Barbara és Szűcs László – tartottak az alsó tagozat minden óráját bemutatóként.

Az órák megtekintését követően az órák megtekintését követően a vendégek és vendéglátók egyaránt részt vettek a tanítási órákat elemezve, a korszerű tanítási módszerekről értekezve nyertek betekintést egymás szakmai munkájába. A tanítási órákon a hagyományos oktatási módszerek mellett kooperatív órát, interaktív tábla használatával szervezett

foglalkozást is láthattak a tanítónők. A Szehlo igazi szakmai központtá igyekszik válni, ahol hagyománya van az integrált nevelésnek – erről is rövid tájékoztatást kaptak a résztvevők.

Az evangélikus általános iskolák pedagógusai kiemelték az ilyen alkalomok fontosságát. Megfogalmazták azt az igényüket, hogy minél több hasonló oktatási-nevelési programon szeretnének részt venni, különös tekintettel a bemutatóórák látogatására. A szakmai nap vendégei fontosnak tartották, hogy a tehetséggondozás kiemelt feladata mellett más területek is fókuszba kerüljenek az evangélikus iskolákban.

A tanácskozás végzetével a tanítónők meglátogatták a szeptemberben elkészült új óvodát is.

Közös akarat alapján 2014 februárjában országos konferenciának ad helyet ismét a Szehlo-intézmény bemutató foglalkozásokkal és előadásokkal az egyéni bánásmód, felzárkóztatás, fejlesztés témakörében.

■ ZÁMBÓNÉ KARNER ANIKÓ

REFORMÁCIÓ 500

Találkozás a reformáció gyökereinél

► Mindenki keresi a módját annak, hogy miként lehetne a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára méltóképpen felkészülni. A budavári és a soproni gyülekezet lelkészeinek kezdeményezésére most a hálózatoság jegyében új próbálkozásban vehettünk részt. *Találkozás a reformáció gyökereinél* címmel kirándulássorozatot terveztünk, és ennek első alkalmát november 9-re, Luther Márton születésnapjának előestéjére szerveztük.

A soproni és a budavári gyülekezet összesen mintegy hatvan tagja egy napon kerekedett fel, hogy találkozzanak Sárváron, és emlékezzenek a reformáció kezdetére. A budaváriak számára hosszú buszozáson alkalom volt a közös éneklésre és egy áhítatra is.

A Sárváron kezdődő programunkba – nagy örömünkre – bekapcsolódtak a sárvári testvérek is. Nemcsak azzal, hogy a borús, esős délelőttön meleg teával, kávéval és finom süteményekkel vártak – köszönet érte –, hanem azzal is, hogy a programokon aktívan részt vettek.

Először Horváth Zsolt, a gyülekezet felügyelője köszöntötte a megjelenteket, majd Gyarmati István lel-

kész Sárvár múltjának bemutatásával, a Nádasdy család reformációpártoló szolgálatának és Sylvester János Újszövetség-fordító munkájának fellelevenítésével vezetett el egy múltbeli útra a reformáció forrásvidékére.

E sorok írója budavári lelkészként a napi igé alapján az életünk megújulására, a bennünk végbemutató reformációra hívta a jelen lévő gyülekezeteket: „Növekedjétek a kegyelemben!” Az igehirdetés előtt és után pedig nemcsak a jól ismert Luther-énekek és magyar reformátorok által írt énekek csendültek fel, hanem az ifjúság számára írt új ének is *Erős várunk az Isten kezdetével*.

Az igehirdetést követően Gabnai Sándor, a soproni gyülekezet lelkésze

tíz pontba foglalt előadásában arról beszélt, hogy milyen tényezők határozták meg a magyarországi reformáció viszonylag gyors térhódítását. Az áttekintés mindenki számára világos képet nyújtott arról, hogy abban a történelmi helyzetben, azok között a szellemi áramlatok között Isten munkálkodott az evangélium terjedésével népéért, értünk.

A délutáni programnak része volt a sárvári vár új időszak kiállításának, *A Nádasdyak öröksége* című tárlatnak és a Sylvester nyomdáját felidéző szobának a megtekintése. A tárlatvezetés után a vár dísztermében körben állva énekeltek és Holger Manke soproni német lelkész magyarul mondott úti áldásával ért véget az együtt töltött nap.

A *Találkozás a reformáció gyökereinél* című programsorozat terveink szerint jövőre folytatódik, és reményeink szerint nemcsak a két-három gyülekezet találkozását szolgálja majd, hanem a múltunk fellelevenítésével és a közös igehallgatással a lelki növekedést is segíti.

■ BENCE IMRE

HIRDETÉS

VI. Katalin-napi evangélikus bál

A Magyarországi Evangélikus Egyház nevében tisztelettel meghívjuk a VI. Katalin-napi evangélikus bálra, melyet november 23-án 19 órai kezdettel rendezünk a Budavári Önkormányzat aulájában (1014 Budapest, Kapisztrán tér 1.). Az est fővédnöke dr. Kaposi József, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet főigazgatója. Műsorvezetők: Szűcs Petra és Lopez Dávid.

A borkóstolón Walter Gyula pécsváradai szőlőgazdasága mutatkozik be. A tombolajegyek árából befolyt összeg az Evangélikus Középiszkolai Kollégium támogatását szolgálja.

Vacsorára és egy italra minden kedves meghívott a vendégünk, az est hátralévő részében az italszámlát az urak rendezik. Megjelenés az alkalomhoz illő öltözékben!

Program

19.00: Beköszöntő – Szűcs Petra és Lopez Dávid • 19.05: Fővédnöki köszöntő • 19.15: Rövidfilm az Evangélikus Középiszkolai Kollégium életéről
19.25: Interjú a kollégium igazgatójával, Hegyváriné Pauló Mariával • 19.30: Az Evangélikus Középiszkolai Kollégium diákjainak fellépése • 19.50: A bál borásza és szakácsa – rövid ráhangoló beszélgetés • 20.00: Büfévacsera • 21.10: Új magyar kamarazeneke – koncertmester: Bánfalvi Béla • 21.30: Nyitótánc az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium és Kollégiumdiákjaival • 21.40: Tánc a Simple zenekar kíséretében • 23.00: Székely Attila táncművészek és partnerének fellépése • Ét- és italkülönlegességek • 23.15: Tombola • 23.45: Tánc hajnalig • 3.00: Zárás

HIRDETÉSEK

Meghívó EKME-estre

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) követhető összejövetelét november 25-én, hétfőn 18 órakor tartja. Jó András, az Interserve misziói szervezet eurázsiai igazgatóhelyettese tart beszámolózt ázsiai útjáról *Ázsia ébredése – Új korszak a miszióban* címmel. Helyszín: a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának előadóterme, 1085 Budapest, Üllői út 24. (bejárat az utca felől). Minden érdeklődőt hívunk és szeretettel várunk.

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület vezetőse

Meghívó a Protestáns Kör zenei előadására

A magyar zene 18. századi öröksége címmel tart előadást november 22-én, pénteken 19 órakor a Kálvin Teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) János András népzeneész, zenekutató, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára. Az előadást népzenei és barokk zenei illusztrációk színesítik. Közreműködik: Szabó Zsolt régizeneész, a Musica Profana régizenei együttes művészeti vezetője.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt. Az előadás ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kör tevékenységének támogatására elfogadunk.

A Protestáns Kör szervezői

Asztali beszélgetések...

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítványa a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára november 28-án, csütörtökön 18 órára a Petőfi Irodalmi Múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.).

Disputapartnerük: Krasznahorkai László író és Hausmann Jutta evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének vezetője. Téma: *Hogyan látjuk a világot, avagy az európai kultúra kérdései*. A disputa ideje alatt a beszélgetés élőben követhető a *pim.hu* oldalon.

A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 forint, diákoknak és nyugdíjasoknak 300 forint. A belépő megvásárlásával a látogatók a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják. A részletekről a Facebookon is lehet tájékozódni: *asztali.hu*; *goo.gl/gpyZ5T*

HÍREK, HIRDETÉSEK

FIZZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED?

EKE szenior ifjúsági hétvége

Szeretettel hívunk és várunk minden tizenhét évesnél idősebb érdeklődő fiatalat az EKE (Evangelikusok Közössége az Evangeliumért) szenior ifjúsági hétvégéjére november 22–24. között a piliscsabai Béthel otthonba. A program péntek délután 16 órától vasárnap 13 óráig tart. A hétvége témája: *Bethesdai gyógyulás (Jn 5,1–17)*.
Jelentkezni vagy bővebb információt kérni az alábbi címen lehet: EKE Evangeliumi Alapítvány, 1068 Budapest, Szondi u. 95. Tel./fax: 1/332-7063; e-mail: ekeal@freemail.hu; eke.lutheran.hu

Köszönet az 1%-os felajánlásokért

Az Erős Vár Alapítvány a Kispesti Evangelikus Gyülekezetért nevében köszönetet mondunk mindazoknak, akik céljainkat támogatták. A 2012. évi 1%-os felajánlásokból alapítványunk 103 201 forintot kapott, amelyet missziói célra használtunk föl.

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

November 17-én, vasárnap az M1-en 9.30-kor láthatjuk az *Evangelikus magazint*. Az adást november 20-án, szerdán a Duna World csatornán 12.50-kor megismétlik. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

Pesti záránokok, figyelem!

November 24-én, vasárnap délután 16 órai kezdettel szeretetvendégség keretében levetítjük a két legutóbbi záránokról készült filmet. Mindenkit szeretettel várunk a pesterzsébeti evangelikus nagyterembe (1204 Budapest, Ady Endre u. 89.).
GYÖRI JÁNOS SÁMUEL
egyházmegyei missziói előadó

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 17.)

Megmutatom nekik kezemnek hatalmát, és megtudják, hogy Úr az én nevem! Jer 16,21 (Róm 1,5; Mt 25,31–46; Róm 8,18–23/24–25; Zsolt 6) Isten a kezének hatalmát olykor ítéletében, olykor pedig kegyelmében mutatja meg. Izrael életében és a mi életünkben is így van ez. Izraelt is elítélte bűnei miatt, ezért kellett népének fogságba kerülnie, de kegyelmes kezének hatalmáról beszél a szabadulás csodája. Befolyásos, magas pozíciót betöltő emberre szoktuk mondani, hogy „sokáig elér a keze”, azaz sok mindent meg tud tenni, tudja a dolgok kimenetelét befolyásolni. Vajon tisztában vagyunk-e Isten mindenek fölött álló helyével és az ő kezének hatalmával?

Hétfő (november 18.)

Az Úr az én kőszálam, váram és megmentőm. 2Sám 22,2 (Lk 6,47–48a; Mt 7,21–27/28–29; 1Thessz 1,1–10) Milyen gyakorta mondjuk, halljuk és olvasuk templomainkban, imaházainkban, intézményeinkben mi, evangelikusok: „Erős vár a mi Istenünk!” De vajon élünk-e a hétköznapok forgatagában, terheink cipelése közben a mi Istenünkkel ezzel az oltalmával? Hiszen az erős vár az a hely volt, mely oltalmat és megmenekülést jelentett a népnek veszély idején. Isten olyan erős vár, mely bevehetetlen, legyőzhetetlen; aki oda menekül, hozzá megy, benne bíz, annak biztos oltalma, kőszála, vára és megmentője lesz az Úr.

Kedd (november 19.)

Pál írja: Aki pedig minket veletek együtt Krisztusban megerősít... Isten az. 2Kor 1,21 (Zsolt 129,2; Zsid 10,26–31; 1Thessz 2,1–12) Pál a korinthusi gyülekezet tagjainak írta ezt. Az ember nem lehet önmagában a hitben erős, ezért adta Isten a gyülekezet közösségét. Szükségünk van egymásra, hogy egymás terheit hordozzuk, egymás örömeiben osztozzunk, egymás hitének épülésére lehessünk. A gyülekezet ereje abban rejlik, hogy Krisztus áll a közösség középpontjában, aki által Isten bennünket megerősít.

Szerda (november 20.)

Isten letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak. Jel 21,4 (Zsolt 39,13a–c; Lk 13,1–5/6–9; 1Thessz 2,13–20) A Szentírás utolsó könyvének utolsó előtti fejezetében olvashatjuk ezt a drága ígéretet. A *Jelenések könyve* a végidők nagy eseményeiről ír. Az életben a legnagyobb fájdalom a gyász terhének elhordozása. Ilyenkor sírunk, jajgatunk, szenvedünk. Tény az elmúlás fájdalma, de a hívő ember előtt fénylik a feltámadás reménysége, mert Krisztus legyőzte a bűnt és a halált, mert Krisztus feltámadt és él. Megígérte, hogy mi is feltámadunk, megígérte, hogy helyet készít számunkra, megígérte, hogy visszajön, megígérte, hogy letöröl szemünkről minden könnyet, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom. És így szól: „Írd meg, mert ezek az ígék megbízhatók és igazak!” (Jel 21,5)

Csütörtök (november 21.)

De számot fognak adni annak, aki készül itélteni élőket és holtakat. 1Pt 4,5 (Ézs 5,20a–c; 2Thessz 1,3–12; 1Thessz 3,1–13) Az emberek többsége úgy él, hogy nem gondol arra, hogy valamikor minden tettéért számot fog adni az élő Istennek. Meglesz ennek az életmódnak a következménye, mert az ige szerint lesz ítélet Krisztus színe előtt. Nekünk azonban, akik benne hiszünk, és vele közösségben élünk, nem kell félnünk az ítélet tüzeitől, akár életünkben, akár halálunkban ér bennünket, mert akik Krisztus Jézusban vannak, nincsenek már ítélet alatt, mert minden bennünket elítélő bűnünk büntetését kifizette már Krisztus váltásághalálával.

Péntek (november 22.)

Legyen megbecsült a házasság mindenki előtt! Zsid 13,4a (2Móz 20,14; Mt 26,59–66; 1Thessz 4,1–12) A házasság Isten által teremtett intézmény. Épp ezért csak akkor tud jól működni, ha a férj és a feleség nem felejtik ki Istent a házasság intézményéből, azaz vele közösségben élnek. Ma azért nem működnek a házasságok, és azért van annyi válás, mert nem hármass, hanem csak kettes közösségben élnek a házasság intézményét. A harmadik személy helyét pedig gyakran elfoglalja egy olyan személy, akinek erre nincs jogosultsága. Ő nem becsüli a házasságot, és az a pár sem becsüli eléggé, amely nem engedi be Istent erre a helyre az életében, ezért történhet meg, hogy a gonosz szállást vesz ott, és működésbe lép.

Szombat (november 23.)

Az Isten iránt való bizalmunk pedig azt jelenti, hogy ha valamit az ő akaratára szerint kérünk, meghallgat minket. 1Jn 5,14 (4Móz 14,20; Jel 20,11–15; 1Thessz 4,13–18) Isten minden imádságot hall, de nem minden imádságot hallgat meg. Miért? Mert sokszor olyat kérünk, ami az ő akaratának ellentmond. Egyedül pedig az ő akarat a jó a mi életünkre nézve. De nem könnyű ilyen hitbeli bizalomra eljutni, hogy az ember ezt felismerje és beismerje. Istent az emberek sokszor „automatának” nézik, amelybe bedobták imájukat, és várják, hogy ő azt teljesítse. De Isten nem automata, ő nem kéréseink sokaságát szeretné teljesíteni. Az imádságon keresztül mindennapi kapcsolatunk szeretne lenni az emberrel. Imádságon keresztül hálát adhatok, magasztalhatom, reá bízhatom magamat és másokat is mindennap, hiszen ő tudja a legjobban, hogy mire van szükségünk.

■ ZSARNAINÉ URBÁN NÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 17-étől november 24-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.30 / Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora 9.30 / M1 Evangelikus magazin 9.30 / ZDF (német) Evangelikus istentisztelet 9.30 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora 20.30 / Duna World Erkel, mert kell! (magyar dokumentumfilm) 20.55 / Duna Tv Ének a búzamezőkről (magyar játékfilm, 1947) (80') 22.45 / M1 Az út (amerikai filmdráma, 2009) (107')	10.00 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) 11.33 / Kossuth rádió Vendég a háznál Gyerekekről felnőtteknek 13.05 / Duna World Erdélyi orgonák 13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangelikus egyház félórása 13.50 / M1 Magyarlakta – Vidékek krónikája 19.35 / Bartók rádió Kapcsoljuk a Magyar Állami Operaházat Bartók: Táncszvit 23.05 / M1 Aranyfűszék (kulturális magazin) 23.20 / Duna Tv A tér (magyar dokumentumfilm)	6.00 / Kossuth rádió 180 perc (információs magazinműsor) 10.00 / Bartók rádió Hang-fogó Bach: C-dúr toccata, adagio és fuga BWV 564 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 20.00 / Pax Tv Kút (élő interaktív műsor) Műsorvezető: Deák László evangelikus lelkész 21.20 / Duna Tv Egerek és emberek (amerikai játékfilm, 1992) (106') 21.55 / Duna World Talentum Jankovics Marcell	12.05 / Bartók rádió Olli Mustonen zongorázik 12.50 / Duna World Evangelikus magazin 13.30 / Kossuth rádió „Tebemded bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása 14.01 / Bartók rádió Budapesti Bach-hét 2013 Ábrahám Márta hegedül a budapesti Deák téri evangelikus templomban 21.20 / M1 On the Spot (dokumentumfilm) Kasmír 22.20 / Duna World Balázs Elemér 40. születésnap koncertje 23.00 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
13.12 / Bartók rádió A Rascher szaxofonzenekar játszik J. S. Bach – Olaf Mühlhardt: G-dúr fuga BWV 541 13.40 / Duna World Magyar első (magyar ismeretterjesztő sorozat) Az első magyar védett növények 13.50 / Duna Tv A 78-as körzet (magyar tévéfilmsorozat) 21.55 / Duna World Táncvározás Formációs táncok országos bajnoksága, Zalaegerszeg 23.15 / M1 Nemzeti nagyvizit A kiegyezés 23.25 / Duna Tv MűpArt classic Orgonasztorik a Művészetek Palotájában	11.25 / Agnus Rádió Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora 12.25 / Duna Tv Vidékességek (magyar ismeretterjesztő sorozat) Génmegőrzés 17.15 / Pax Tv Reformáció (dokumentumfilm) 19.25 / Kossuth rádió Tetten ért szavak Balázs Géza műsora 21.30 / M1 Életművész Agócs Gergely népzene 22.00 / Duna Tv Az utolsó rejtély (francia tévéfilm, 2011) (91') 22.15 / Duna World Magyar dzsesszsünnep 2011 (magyar koncertfilm) Kozma Orsi Quartet	8.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) 9.30 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu, ismétlés: 23.00) 9.30 / M1 Zöld tea (ismeretterjesztő ökomagazin) 14.25 / Duna Tv Hatholdas rózsakert (magyar játékfilm, 1978) (70') 15.05 / Bartók rádió Egy zenemű – több előadás Bach: 12. kantáta 19.35 / Bartók rádió Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia 20.20 / M1 Oscar (amerikai filmvígjáték, 1991) (105')	8.30 / Régió Rádió 1485 Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora 9.30 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 9.50 / M1 Kérdések a Bibliában 11.05 / M1 Mai hitvallások Beszélgetés Pröhle Gergelyvel 12.00 / Nemzetiségi adások Déli harangzó a soproni evangelikus templomból 21.30 / Duna Tv Szerelem (magyar játékfilm, 1971) (85') 21.40 / M1 Mephisto (magyar–osztrák–német film, 1980) (139')

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu
Előfizetés: **elofizetes@evelet.hu** • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ballal@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sancdor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyí Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsolo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlámpuzletlag ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133 130 213466